

# OSMANLI MALİ SİSTEMİNDE İRÂD-I CEDİD HAZİNESİ VE MUHASEBE KAYITLARI (1799-1800)

Mehmet Emin YARDIMCI<sup>1</sup> Ednan AYVAZ<sup>2</sup>

Geliş: 20.12.2017- Kabul: 27.12.2017

DOI: 10.29029/busbed.369254

## Öz

Osmanlı Mali Sistemindeki Hazine-i Amire olarak adlandırılan tek hazine sistemi; İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin kuruluşu ile çok hazineli ve defterdarlı sisteme dönüşmüştür. III. Selim döneminde 1793 yılında kurulan İrâd-ı Cedid Hazinesi, Malikâne, Esham ve Tımar düzenlemelerinin ıslahını içermektedir. İrâd-ı Cedid Hazinesi, askeri giderleri ve savaşı finanse edebilmek için oluşturulmuş bir fon niteliğinde olup kurulma amacı gelir kaynaklarını etkin ve verimli yönetmektir. III. Selim döneminde de Osmanlı muhasebe sisteminde devletin mali olay ve işlemlerinin kayıt altına alınmasında merdiven yöntemine devam edilmiştir. İrâd-ı Cedid hazinesinde muhasebe kayıtları gelir ve gider kalemleri ayrı ayrı hesaplanmakta aylık ve yıllık olarak kayıt altına alınmıştır.

Bu çalışmada, Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki Esham defterleri kataloğu adı altında İrâd-ı Cedid Hazinesinin 1800 yılının Mayıs - Aralık dönemindeki 7 aylık gelir ve gider hesaplarını içeren muhasebe kayıtları incelenmiştir. İrâd-ı Cedid Hazinesinin muhasebe kayıtlarına göre; 7 aylık gelir toplamı 7512956 guruş ve gider toplamı 2040750 guruş olmak üzere İrâd-ı Cedid Hazinesinin 7 aylık toplam net geliri, 5481167 guruş olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, İrâd-ı Cedid Hazinesinin kurulmasıyla devletin gelirlerinde artış görülmüştür.

**Anahtar Kelimeler:** Osmanlı Mali Sistemi, Esham Defterleri, İrâd-ı Cedid, Muhasebe Kayıtları

1 Yard. Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, S. yazar, emin.yardimci@kocaeli.edu.tr

2 Yard. Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, S. yazar, ednan.ayvaz@kocaeli.edu.tr

## **İRÂD-İ CEDİD TREASURE AND ACCOUNTING RECORDS IN THE OTTOMAN FINANCIAL SYSTEMS (1799-1800)**

### **Abstract**

The only treasury system called the Treasure-i Amire in the Ottoman Financial System had turned into a very savvy and prehistoric system with the foundation of new Treasury of İrâd-ı Cedid. İrâd-ı Cedid Treasure founded in 1793 during Selim III. Period contained amendments on *Malikâne* (Estate), *Esham* (share stocks) and *Tımar*(manor)regulations. The purpose of establishment of İrâd-ı Cedid Treasure, which was a fund created to financially finance military expenditures and warfare, was to manage effective and efficient revenue sources. In the Ottoman accounting system, the ladder method had been continued to record the financial events and transactions of the state in the Selim III period.

In this study, the accounting records of the İrâd-ı Cedid Treasure under the catalog of the Esham books in the Ottoman Archives of the Prime Ministry of Turkey are examined in detail including 7-month income and expense accounts for the period from May to December 1800. According to the accounting records of İrâd-ı Cedid Treasure; the total income was 7512956 *Kurus* (piastre) and the total expenses were 2040750 *Kurus* for this 7 month period, with the total net income of 5481167 *Kurus* . As a result, it has been revealed that the state's incomes had increased with the establishment of the İrad-ı Cedit Treasure.

**Keywords:** Ottoman Financial System, Esham Books, İrâd-ı Cedid, Accounting Records

### **1. Giriş**

Osmanlı Mali Sistemindeki Hazine-i Amire olarak adlandırılan tek hazine sistemi bulunmaktaydı. Tek hazine sistemi, Osmanlı imparatorluğunun gelirlerini etkin ve verimli yönetmesine yeterli olmuyordu. Özellikle savaş giderlerinin artması ve gelirlerin istenilen düzeyde artmaması Osmanlı Mali Sistemindeki reform gereksinimini de artırmıştı. III. Selim Avusturya ve Rusya'ya karşı gerçekleştirilen savaşlarda yeniçerilerin disiplinsiz davranışları ve etkisizlikleri nedeniyle Nizam-ı Cedid adı verilen yeni bir ordunun kurulmasına karar vermiştir.

Osmanlı imparatorluğunda geniş kapsamlı reform hareketleri bu dönemde uygulanmaya başlandı. Devlet adamlarından, kurumlarda ne tür yenilikler yapılmasının gerektiği ile ilgili layihaların hazırlanması istendi. Bu gelişmeler Nizam-ı Cedid döneminin işareti oldu. Yeniliklerin finanse edilmesi için yeni gelir kaynakları bulunarak, eski gelir kaynaklarının daha verimli hale getirilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunun sonucu olarak İrâd-ı Cedid Hazinesi bu amaçla kurulmuştur (Beydilli, 2013: 176). III. Selim; Nizam-ı Cedid ordusunun kurula-

bilmesi için Osmanlı Mali Sistemindeki Hazine-i Amire olarak adlandırılan tek hazine sistemini; İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin kuruluşu ile çok hazineli ve defterdarlı sisteme dönüştürerek reform yapmıştır.

## 2. İrâd-i Cedid Hazinesi

İrâd-ı Cedid hazinesi ve defterdarlığı, III. Selim döneminde 1 Mart 1793 yılında kurulmuştur. İrâd-ı Cedid hazinesi özellikle savaşların finansmanı için oluşturulacak yeni mali yapının önemli bir kurumudur (Cezar, 1986: 155). İrâd-ı Cedid Hazinesi, askeri giderleri ve savaşı finanse edebilmek için oluşturulmuş bir fon niteliğinde olup kurulma amacı gelir kaynaklarını etkin ve verimli yönetmektir.

Osmanlı Maliyesi'nde "Hazine-i Amire" olarak adlandırılan tek hazine sistemi mevcut idi. İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin kuruluşu ile çok hazineli ve defterdarlı sisteme geçildi. Hazine'nin temel görevi Malikâne, Esham ve Tımar düzenlemelerinin ıslahıdır. İrâd-ı Cedid Hazinesi'ni takiben deniz kuvvetlerinin etkinliğini arttırmak ve güçlü bir donanma oluşumu için kurulan Tersane-i Amire ve Zahire Hazinesi inşa edilmiştir. Osmanlı Mali Sistemindeki tek hazineli sistem, dört hazineli sisteme dönüşmüştür (Karta, 2014: 37). Bu çalışmada; İrâd-ı Cedid Hazinesinde önemli yer tutan Esham ve Malikâne sistemi ile ilgili açıklamalar yapıldıktan sonra muhasebe kayıtları sunulmaktadır.

### 2.1. Esham Sistemi

İrâd-ı Cedid Hazinesinin en önemli dayanaklarından biri esham sistemidir. Esham; Osmanlı Maliye sisteminde 1775 yılından 1860 yılına kadar uygulanan iç borçlanma yöntemidir. Esham; "Pay, hisse" manasındaki sehmin çoğuludur. Mukataa olarak belirlenen vergi kalemlerinin yıllık gelirlerinin, faiz olarak adlandırılan kısımları hisselerle bölünüp, özel şahıslara kayd-ı hayat şartı ile peşin bir ödeme karşılığında satılmasıdır. Mukataanın sahip olduğu gelirin tamamı satılmamaktadır. Mukataaların gelirleri ilerleyen dönemlerde artmakta, artan gelirin memurlar, askerler ve emeklilerin aylıklarını ödemek için ayrılan yıllık sabit payına dökülmemektedir. Bu payın üzerinde elde edilen gelire faiz denilmektedir. Bu kısım hazinenin serbest kullanımına müsaittir. Faiz kelimesi gelir anlamındadır, banka veya borçlanma faizi ile karıştırılmamalıdır (Genç, 2000: 184).

Osmanlı devleti, 1768-1774 Rus savaşından sonra yaşanan mali bunalımın üstesinden gelebilmek için esham yöntemini, uzun vadeli iç borçlanma sistemi hüviyetinde tatbik etmiştir. Bu uygulamanın amacı, devlet borçlarının tabana yaymaktır. Devletin gelirlerinden, Malikâne ihalelerinde etkili olan güçlü sermayedarların yanında küçük sermayedarlar da yararlanabilecekti. Eshamın üçüncü kişilere satışının devlet nezdinde denetimden yoksun olması ve varislere yapılan yıllık ödemeler, sistemden istenilen ölçüde gelir getirisi sağlamamıştır (Pamuk, 2012:103).

Esham sisteminin zayıf noktalarından biri esham sahiplerine her yıl ödenen faizlerin garanti altına alınmasıdır. Esham mukataanın sürekli kâr etmesi senelik faizin düzenli ödenebilmesi için elzemdır. Kârın sürekli düzen içerisinde ilk esham satışı düzeyinde olması gerekmektedir. Kâr azalırsa faizlerin ödemesi zorlaşır. İşletme giderlerinin azaltılması pek mümkün değildir. Zarar eden mukataanın faiz taksitleri ödenemez hale gelir. Bir mukataa hasılatının azalması üretimin azalması ile ilgilidir veya icraat alanında daralma mevcuttur. Faizin ödenmemesi durumunda esham sahiplerinin ödedikleri muacceleler' in geri ödenmesi ve sehimlerin devlet tarafından alıkonması düşünülebilir. Fakat hazinenin zaten açık verdiği dönemlerde bu nakit para sağlanamaz. Faizlerin ödenmesi garantisi esham sistemini tehlikeye atacak bir yöntemdir. Faiz ödemeleri durdurulursa mukataaların esham satışı azalır. Faiz ödeme taksitleri geçici olarak ileri bir tarihe ertelenebilir veya tamamen durdurulabilir (Cezar, 1986: 84-85).

Kişiler arası esham satışı, kasr-ı yed resmine bağlanmıştır. Bu vergi bir sehimin bir yıllık faizi kadardır. Kişilerin kendi aralarında yaptıkları satışlar ile ilgili kayıtlar sağlıklı tutulamamıştır. Esham'ın satış fiyatına muacceler denir. Satışlar bu fiyat üzerinden yapılır. İhalenin başlangıç fiyatıdır. Bir mukataanın muaccelesinin hesaplanması aynı zamanda satışa sunulan mukataanın muaccelesine yakın kriterde hesaplanmalıdır. Dağıtılacak kârın beş yıllık Faiz-i oranında muacceler fiyatı saptanmalıdır. Faiz taksitlerinin zamanı farklılık gösterebilmektedir. Bazı eshamın yıllık iki taksitle faizi verilirken, diğer eshamlarda dört taksitle ödenir. Taksit bölümlerinin artması eshama sahip olanlar için tatminkârdır. Bu durum mukataaları olumsuz yönde etkileyebilir. Mukataa gelirinin toplanma zamanı faiz tahsilatı zamanına uymayabilir. Faiz ödenmesinin yıllık olarak yapılması en doğrusudur (Cezar, 1986: 87).

## 2.2. Malikâne Sistemi

Malikâne Sistemi, İrâd-ı Cedid Hazinesinin en önemli gelir kalemlerinden biridir. Mukataalar hazinede yer alan gelir kaynaklarıdır. Devlete ait işletmeler devletin gelirlerinin tahsili, tekel olarak geliştirilen bir kuruluşun işletme hakkı, satın alma tekeli gibi mukataalar bulunmaktadır. Mukataalar özel girişimci tarafından işletilen kamu iktisadi teşebbüsleridir. Kara ve deniz gümrükleri, madenler, darphaneler, cizye, ağnam, has zeamet ve tımar gelirleri tahsis edildiği mukataalar mevcuttur. Mukataa gelirlerinin hazine içindeki payı % 24-37 arasındadır. Mukataalar iltizam, emanet ve malikâne yöntemiyle işletilmiştir. İltizam özel girişimci tarafından bir bedel ödenerek mukataanın yönetilmesidir.

Mukataalar üç yıllık süre içinde açık arttırma ile iltizama verilir. Emanet yöntemi ise mukataaların "emin" adı verilen memurlar tarafından yönetilmesidir. İltizama konu olmayan padişah hasları, madenler ve gümrüklerin faaliyetinde devlet tarafından emanet yöntemi kullanılmıştır. Savaş ve istikrarsızlık dönemlerinde devlet mukataaları yarı iltizam, yarı emanet yoluyla faaliyetlerine devam etmiştir (Tabakoğlu, 2010: 215-216).

Malikâne sisteminde “mukataa” adı verilen vergi kalemleri iltizamda uygulamasındaki gibi açık arttırma yolu kullanılarak ihaleye açılırdı. Malikâne sisteminde yıllık vergi oranları sabit olarak hazineye tespit edilmiştir. Açık arttırma, mukataa bedeli için yapılamaz. Muaccele olarak adlandırılan mukataanın ömür boyu kullanımını için verilen peşin bedel müzayedeye konu olmaktadır.

Savaş giderleri 17. yüzyılın sonunda artarken, kaybedilen bölgelerden malikâne sistemi uygulamasından elde edilen gelirlerin kaybı, devlet bütçesini olumsuz etkilemiştir. Bütçe açıklarını ortadan kaldırmak için mukataalar, nakit ödemek şartı ile bir yıllık ve daha kısa vadeli tahviller niteliğinde iltizama verilmiştir. Mültezimler nakit para ve değişen faiz oranlarına tabi olan mükellefiyetin bedelini, üretici üzerindeki baskılarını arttırarak telafi etmeye çalışmışlardır. Üretim miktarı azaldıkça vergi gelirleri de istenilen seviyeye ulaşmamaktadır. Bu problemleri azaltmak için malikâne sisteminin yeniden yapılandırılması öngörülmüştür.

Mukataaların kaydı hayat şartı ile iltizama bağlanması, üretim miktarı ile vergi tahsilatı arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkileyeceği düşüncesini doğurdu. Bu sistemin uygulanması mültezim ve reaya için olumlu sonuçlar ortaya çıkaracaktı. Malikâne sahibinin vefatı ile en yüksek muaccele bedelini ödeyen beratını devletten almakta idi. Reayanın malikâne sahibi olması yasaktı. Reayaya haksızlık yapan Malikâneci'nin mukataası derhal iptal olunmakta idi (Genç, 2003: 516-517).

### 3. İrâd-ı Cedid Hazinesinin Muhasebe Kayıtları

İrâd-ı Cedid hazinesinin muhasebe kayıtları; aylık ve yıllık olarak düzenlenmekte olup, yıllık kayıtların gelir ve gider kalemleri ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Ruznamçe-i Hümayun'dan tayin olan kâtip on iki aylık hesapları bir deftere geçirip baş muhasebeye ve ruznamçe-i hümayun kaleminde mizan<sup>3</sup> yapıldıktan sonra Sadrazama sunmaktadır (Koç ve Yeşil, 2012: 101). Yıllık gelir-gider hesabının tertip edilmesinde ve hazinenin yönetimine yönelik defter nizamı incelendiğinde, defterler iki gruba ayrılır. Birinci grupta, günlük defter (ruznâmçe), ikinci grupta ise büyük defter hesabı özelliğini taşıyan yardımcı defterler bulunur. Büyük defter, her kalem için açılan hesapları ayrı ayrı gösterir. Bu hesaplar fazla geniş kapsamlı olduğu için her hesap için ayrı defter tutulmaktaydı. Yardımcı defterler yani büyük defter hesabı niteliğinde olan defterler ise, gelirlerin türlerine göre ayrı ayrı düzenlendiği ve giderlerin türlerine göre ayrı ayrı tutulduğu ve izlendiği defterler olarak ikiye ayrılır. Cizye, Mukataa defterleri, Âdet-i ağnam defterleri ilk gruba, Mevacib defterleri (ücret) de ikinci grubu oluşturan defterlere dâhildir. Bu grup,

3 Mizan: Arapça vezn sözcüğünden gelir ve tartı, ölçü anlamındadır. Osmanlı muhasebesinde gelir ve giderlerin karşılıklı dengede olması anlamında kullanılmıştır. Bkz. Oktay Güvemli, “Türk Muhasebe Düşüncesinde Muhasebe Düzeni, Belgeler ve Defterlerin Adlarında ve Kavramlarında son iki yüzyıldaki Değişimler”, s.132, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, S: 1, 2011.

devlet muhasebesinin en büyük bürosunu oluşturur. Bütün bu kayıtlar, günlük defter ile koordineli olarak düzenlenir, yıllık gelir ve gider hesabının düzenlenmesi ile son bulur. Yıllık gelir ve gider hesabı, başmuhasebe'de yardımcı defterlerden alınan bilgilere istinaden tertip edilir (Güvemli, 2015: 23).

İrâd-ı Cedid hazinesinin kurulduğu yıllarda esham uygulaması 17. yılı doldurmuştu. Esham sahiplerine verilen faiz (kâr) dağıtımında sorunlar yaşanmakta idi. Devlet bu dönem zarfında yedi milyon guruş zarar etmiş idi. Mahlûl (boşta kalan) olan eshamın yeniden satışı yasaklandı. Bu sehimlere İrâd-ı Cedid hazinesi el koydu. Eshamın kişiler arasında alım ve satımı yasaklandı. Sehmini satmak isteyen İrâd-ı Cedid hazinesine satış işlemini gerçekleştirecekti. Bu faizler hazinenin gelir kalemini oluşturdu. Zapt edilen Eshamın yıllık Faizinin üç katını hazine ilgili kuruma ödeyecekti ve bu ödeme gider kısmına yazılacaktı. Muaccelle ya da bedeli ferağ adı altında diğer bir ödemede eshamını isteyerek hazineye satan kişilere yapılacaktı. Bu kişilere ödenecek muaccelle sehmin yıllık faizinin beş katı olarak belirlenmiştir. Hazine bu şekilde Eshamın tek alıcısı durumuna geldi. 1212-1213 mali yılında eshamdan 434 bin 576 guruş elde edilmiştir. Bu kalemin gelirler içerisindeki payı %8.50'ye ulaşmıştır. 1213 yılına gelindiğinde mali koşullar nedeniyle hazine zapt edilmiş Eshamın bir kısmını yeniden satışa sundu. İlk başta bu satışların geçici olacağı düşünülmekte idi. Daha sonra zapt edilmiş olan sehimlerin piyasaya sürülmesine ek olarak zecriyye mukataası geliri üzerine de esham ihraç olunmak zorunda kalındı. Bu uygulamaların sonucunda 1215-1216 mali yılında esham faizi gelirinde düşme yaşandı (Cezar, 1986: 172).

Bu çalışmada; Başbakanlık Osmanlı Arşivinde, Esham defterleri kataloğu adı altında İrâd-ı Cedid Hazinesinin 1800 yılı Mayıs ayından, Aralık ayı dahil 7 aylık dönemi içeren gelir ve gider hesaplarını içeren muhasebe kayıtları incelenmiştir. Merdiven muhasebe kayıt yöntemine göre, defterlerin sol kısmında gelir kalemleri, sağ kısmında ise gider kayıtları yer almaktadır. İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin gelirler kısmında mahlûl durumdaki mukataalar ve eshamların yanı sıra Tımar, Zeamet, Hâs, Yapağı Resmi, Gümrük Resmi Duhan Resmi gibi vergiler toplanmıştır. İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin gider kısmında ise maaş, ulufe, tadilat, tamirat ve diğer çeşitli masraflar gibi giderleri kapsamaktadır. Aylık olarak düzenlenen defterlerde gelir ve gider kalemleri bir sonraki aya devredilmektedir. 1798 ve 1799 yıllarında tahsil edilen gelirler, 1800 yılı hazinesine devredilmiştir.

### 3.1. İrâd-ı Cedid Hazinesinin Gelirleri

İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin muhasebe defterlerinin gelir kalemlerini; Mukataa-i Evvel ve Sani, Miri ve Haremeyn Mukataası, Yapağı Resmi ve Has, Zeamet, Tımar ve diğer çeşitli gelirleri oluşturmaktadır. Esham gelirleri defterlerde, Mukataa-i Evvel ve Sani kaleminin içinde yer almaktadır<sup>4</sup>. Gelir Kalemleri:

4 D 02113-0020-00-002 (Mayıs 1800) "1215 senesi Muharrem-ül haramın gürresinden

a) Mukataa-i Evvel ve Sani: İstanbul ve Balkan şehirleri eshamı<sup>5</sup>

b) Miri ve Haremeyn Mukataası: İstanbul, Anadolu ve Balkan şehirlerinden elde edilen mukataa gelirleri (liman, gümrük, ihtisab, şaphane, tuzla, ağnam)<sup>6</sup>

c) Yapağı Resmi: Balkan ve Anadolu şehirlerinden alınan yapağı resmi<sup>7</sup>.

d) Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri: Balkan ve Anadolu şehirlerinden alınan Has, Zeamet ve Tımar resimleri<sup>8</sup>

e) Diğer Gelirler

İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin ilgili dönemdeki toplam gelirlerinin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

**Tablo 1: İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin Mayıs-Aralık 1800 Dönemindeki Gelirlerin Dağılımı (%)**

Aylar	Mukataa-i Evvel ve Sani	Miri ve Haremeyn Mukataası	Yapağı Resmi	Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri	Diğer Gelirler
Mayıs 1800	18,57	38,16	13,34	17,82	12,11
Haziran 1800	2,56	25,93	5,49	4,50	61,52
Temmuz 1800	6,53	13,79	7,33	4,60	67,75
Ağustos 1800	3,84	14,01	5,42	3,38	73,35
Eylül 1800	39,59	-	7,32	1,92	51,17
Kasım 1800	3,47	6,93	5,57	1,04	82,99
Aralık 1800	4,43	53,31	9,67	11,13	21,46

şehri mezbur nihayetine gelince ber mucibi-i nizam Mirî ve Haremeyn Mukataası ve Esham faizleriyle bazı elviyede vaki' zeamet ve tımarların bedel-i iltizamlarından ve rüsum-u bey'ini vaziyeti rüsumların zekerat-ı mevadından inayetlü el hac İbrahim Reşit Efendi hazretleri nezareti ile ber veçh-i nakd-i İrâd-ı Cedid-i hümayun-u hazinesine teslim olunan meblağın miktarını havidir. "D-02113 -0024-00-002 (Eylül 1800) "1215 senesinin Cemaziyel Evvel gürresinden şehri mezbur nihayetine gelince ber mucibi-i nizam-ı mirî ve Haremeyn Mukataası ve Esham faizleriyle bazı elviyede vaki zeamet ve tımarların hâsılat ve bedeli iltizam ve hâsılatından yapağı ve zecriye-i rüsumlarından zekerat-ı mevadından inayetlü el hac İbrahim Reşit Efendi Hazretleri nezareti ile ber veçh-i nakd-i İrâd-ı Cedid-i Hümayun hazinesine teslim olunan meblağın miktarını havidir".

- 5 D 02113-0020-00-002 (Mayıs 1800) "Bazı mukataat eshamlarının 1214 senesine mahsuben nukebatı evvel ve sani faizlerinden iradi cedidi-i humayun hazinesine teslim olunan"
- 6 D 02113-0020-00-002 (Mayıs 1800) "Miri Haremeyn mukataasının 1214 ve 1215 senelerine mahsuben faizlerinden İrâd-ı Cedid-i hümayun hazinesine teslim olunan"
- 7 D 02113-0020-00-002 (Mayıs 1800) "Anadolu ve Rum eyaletinde vaki' bazı kazaların Yapağı Rusumu bedeli iltizamlarından iki yüz on üç ve on dört senelerine mahsuben İrdad-ı Cedid-i Humayun hazinesine teslim olunan"
- 8 D 02113-0020-00-002 (Mayıs 1800) "Bazı elviyede vaki zeamet ve tımarların 1212 senesinden 15 senesine hasılat-ı bedel-i iltizamlarından İrâd-ı Cedid-i Hümayun hazinesine teslim olunan"

Tablo 1’de de görüleceği üzere; Miri ve Haremeyn Mukaatası gelirlerinin, toplam gelir içindeki payı ise Mayıs 1800’de %38,57, Haziran 1800’de %25,93, Kasım 1800’de ise %6,93 nispetindedir. Aralık ayında %53,31’lik bir oran gerçekleşmiştir. Yapağı resminin toplam gelir içerisindeki payı Mayıs 1800’de %13,34, Haziran 1800’de %5,49, Temmuz 1800’de %7,33, Ağustos 1800’de %5,42, Eylül 1800’de %7,32 oranında iken Kasım 1800’de %5,57 oranına gerilemiştir. Has, zeâmet ve tımar gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payı Mayıs 1800’de %17,82, Aralık 1800’de %11,13 oranındadır. Diğer gelirlerin payı Haziran’da 1800’de %61,52, Kasım 1800’de ise %82,99 oranında olduğu görülmektedir. Mukataa-i Evvel ve Sani gelirleri Eylül 1800’de %39,59, Mayıs 1800’de %18,57 düzeyindedir. Aralık 1800’de bu kaleme bağlı Esham gelirleri Tekâüt-i Sani kalemine kaydedilmiştir (Bkz. Tablo 8) İrâd-ı Cedid Hazinesi’nin ilgili dönemdeki toplam gelirlerini oluşturan kalemlerle ilgili olarak aylık dağılımlar aşağıda ayrıntılarıyla birlikte sunulmuştur.

### a) Mukataa-i Evvel (Baş Mukataa) ve Sani Gelirleri

İrâd-ı Cedid hazinesinin gelir kalemlerinden Mukataa-i Evvel (Baş Mukataa) ve Sani gelirleri; Rumeli Eyaleti’nde bulunan mukataaları içermektedir. Balkanlardaki savaşlar sonucunda bazı mukataalar kaybedilen topraklarda kalınca gelir miktarı azalmıştır (Tabakoğlu, 1985: 92). 1799 ve 1800’li yıllara ait bazı mukataa-i evvel ve sani esham faizleri İrâd-ı Cedid Hazinesine teslim edilmiştir. Duhan (Tütün) gümrüğü mukataası, Zecriye (Alkollü içkiler) rüsumu, Ahyolu tuzlası, Zahire rüsumu, Kahve rüsumu, İstanbul Emtia gümrüğü, Zahire rüsumu gibi mukataaların esham faizleri İrâd-ı Cedid hazinesine teslim edilmiştir. (Bkz. Tablo 2-7) Eylül 1800’de 894397 guruş Zecriye mukataası geliri İrâd-ı Cedid hazinesine devredilmiştir. 1153515 guruş toplam esham geliri içinde Zecriye mukataasının payı %86’dır (Bkz. Tablo 7).

**Tablo 2: Mayıs 1800 Dönemindeki Mukataa-i Evvel ve Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat Eshamlarının 1214 Senesine Mahsuben Mukataa-i Evvel ve Sani Faizlerinden İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	40	Faiz-i Semen-i Esham-ı Mukataa-i Beypazarı Mukataa-i Evvel	1206
1214	58	Faiz-i Semen-i Esham-ı Mukataa-i Mahsulat-ı Halep Mukataa-i Evvel	6283
1214		Faiz-i Semen-i Esham-ı Mukataa-i Gümrük-ü Duhan-ı İstanbul Mukataa-i Sani	9500
1214	51	Faiz-i Semen-i Esham-ı Emtia-ı Mukataa-i Evvel	8772
<b>YEKÜN</b>			<b>25761</b>
1213-1214		Bin İki Yüz On Üç ve On Dört Senelerine Mahsuben Zecriye Mukataası Hasılatından İrad-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	
1213			18000
1214			31000
<b>YEKÜN</b>			<b>49000</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>			<b>74761</b>
<b>Kaynak: BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0020-00-002</b>			



**Tablo 3: Haziran 1800 Dönemindeki Mukataa-i Evvel ve Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat-ı Eshamlarının 1214 ve 15 Senelerine Mahsuben Mukataa-i Evvel ve Sani Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayunu Hassa ya Teslim Olunan	Guruş
	24	Faiz-i an Esham-ı Voyvodalık İzmir Mukataat-ı Sani	1366
1214	30	Faiz-i an Esham-ı Mahsulat-ı Zecriye Mukataat-ı Sani	156
1214	28	Faiz-i an Esham-ı Gümrük-i Duhan Mukataat-ı Sani	18989
1214	09	Faiz-i an Esham-ı Nezaret-i Mirliva-i Mukataat-ı Sani	2093
1215	32	Faiz-i an Esham-ı Nezaret-i Mirliva-i Mukataat-ı Evvel	120
1215	52	Faiz-i an Esham-ı Edirne Mukataat-ı Evvel	1546
<b>YEKÜN</b>			<b>24270</b>
<b>Kaynak: BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0021-00-002</b>			

**Tablo 4: Temmuz 1800 Dönemindeki Mukataa-i Evvel ve Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat-ı Eshamlarının 1214 Senesine Mahsuben Mukataa-i Evvel ve Sani Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	4	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-ı Seylan Kahve Mukataası	3000
1214	20	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-ı Nezaret-i Üsküp Mukataası	1537
1214	24	Faiz-i an esham-ı Mukataa-ı Macaristan mukataa-i evvel	166
<b>YEKÜN</b>			<b>4703</b>
		Bin İki Yüz On Üç Ve On Dört Senelerine Mahsuben Zecriye Mukataası Hâsılâtından İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	
1213			9142
1214			44217
<b>YEKÜN</b>			<b>53359</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>			<b>58062</b>
<b>Kaynak: BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0022-00-002</b>			

**Tablo 5: Ağustos 1800 Dönemindeki Mukataa-i Evvel ve Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat Eshamlarının 1214 ve 15 Senesine Mahsuben Mukataa-ı Evvel ve Sani Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	37	Faiz-i an Esham-ı Rüsum-u Kahve Mukataa-ı Evvel	6492
1214		Faiz-i an Esham-ı Rüsum-u Kahve an İstibdali Mukataa-i Evvel	1687
1214	35	Faiz-i an Esham-ı Gümrük-i Emtia an İstibdal-i Mukataa-i Sani	263
1214	41	Faiz-i an Esham-ı Rüsum-u Kahve an İstibdal-i Mukataa-i Sani	4913
1214		Faiz-i an Esham-ı Sekban eri Mukataa-i Sani	1375
1214	15	Faiz-i an Esham-ı Rüsum-u Zahir Mukataa-i Evvel ve Sani	953
1214	42	Faiz-i an Esham-ı Gümrük-ü Emtia-i İstanbul Mukataa-i Sani	9710
1215	45	Faiz-i an Esham-ı Cizye-i orta Mukataa-i Evvel	15385
1215	42	Faiz-i an Esham-ı Nezaret-i Karye Mukataa-i evvel	1061
1215	15	Faiz-i an Esham-ı Rüsum-ı Duhan-ı Siroz Mukataa-i Evvel	1082
1215		Faiz-i an Esham-ı Memalik-i Ahyolu Mukataa-i Evvel	750
<b>YEKÜN</b>			<b>43671</b>
<b>Kaynak: BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0023-00-002</b>			

**Tablo 6: Eylül 1800 Dönemindeki Mukataa-i Evvel ve Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat Eshamlarının 1214 Senesine Mahsuben Mukataa-i Evvel Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	44	An Esham-ı Zecriye Millet-i Seniye Mukataa-i Evvel ve Sani	895332
1214	30		953
	17		894379
<b>YEKÜN</b>			<b>894379</b>
1214	45	Faiz-i an Esham-ı Gümrük-ü Duhan an İstibdali Enfiye Mukataay-ı Sani	468
1215	38	Faiz-i an Esham-ı Gümrük-ü Emtia-ı an Ocaklık Mukataay-ı Evvel	3648
1215		Faiz-i Esham-ı Cedid-i Orta Mukataa-i Sani	1562
	23		56780
<b>YEKÜN</b>			<b>56780</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>			<b>951159</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0024-00-002

**Tablo 7: Kasım 1800 Dönemindeki Mukaata-i Evvel ve Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat Eshamlarının 1214 ve 15 Senesine Mahsuben Mukataa-i Evvel ve Sani Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214		Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Yeniil ve Sitte Mietan Mukataa-i Sani	125
1214	20	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Mutasarrıfhane-i İstanbul Mukataa-i Sani	166
1214	46	Faiz-i an Esham-ı Mukataa Nezaret-i Üsküp Mukataa-i Sani	2024
1214		Faiz-i an Esham-ı Rüsüm-u Kahve an İstibdal-i Makha-i Sittemietan Mukataa-i Sani	1687
1214	30	Faiz-i an Esham-ı Cedid-i Ağnam Beyoğlu Mukataa-i Sani	1093
1214		Faiz-i an Esham-ı Gümrük Kirasına İstanbul Mukataa-i Sani	4687
1215	51	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Gümrük-ü Duhan Mukataa-i Evvel	34430
1214	41	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Rüsüm-u Kahve İstanbul Mukataa-i Sani	9915
1215		Faiz-i an Esham-ı Mahsulatı Rüsüm-u Zecriye Mukataa-i Evvel	812
1215	12	Faiz-i an Esham-ı Mukataa Evladı Fatihan Mukataa-i Evvel	500
<b>YEKÜN</b>			<b>55439</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0025-00-002

**Tablo 8: Aralık 1800 Dönemindeki Tekâüt-i Sani Gelirleri**

Sene	Fi	Bazı Mukataat Eshamlarının 1214 ve 15 Senesine Mahsuben Tekâüt-i Sani Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1215	16	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Hazine-i Kalem-i Tekâüt-i Sani	361
1215	46	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Nezaret-i Kalem-i Tekâüt-i Sani	2521
1215	30	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Rüsüm-u Şaphane-i Siroz Tekâüt-i Sani	2093
1215	4	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Memalik-i Ahyolu Tekâüt-i Sani	785
1214	41	Faiz-i an Esham-ı Mukataa-i Mahsulat-ı Halep Tekâüt-i Sani	344
<b>YEKÜN</b>			<b>6104</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0026-00-002

## b) Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri

İrâd-ı Cedid hazinesinin gelir kalemlerinden Haremeyn Mukataası Gelirleri; Hac idaresi ve Mekke, Medine ve Kudüs gibi kutsal şehirlerin vakıf gelirlerinin tahsili işlemlerinden oluşmaktadır. Kalelerde bulunan askerler ve duacı görevlerini denetleyen birimdir. 1713’de evkâf muhasebesi kalemi kurulunca gelirleri bu daireye alınmıştır. Denetlediği gelir kaynakları Mardin, Nusaybin, Kilis, Bilecik, İskenderun, Aydın, Menemen ve Suğla bölgelerinde bulunmaktadır (Tabakoğlu, 2010,90).

1799-1800 yıllarında Kıbrıs, Sakız, Aydın, Malta, Hamid, Karahisar-ı Şarki, Siroz, Budin, Edirne, Bursa, Bolu, Selanik, Tuna Nehri, Bosna, Manastır, Üsküp, Gediz, Tiran, Yanya gibi Balkan şehirlerinden Anadolu’ya kadar farklı bölgelerdeki gelir kaynaklarını yönetmektedir. Ağnam, Gümrük, Tuzla, İhtisab, Neft, Zeytin vergileri ile Duhan, Tuzla ve İskele gümrükleri gelir kaynaklarının muhtevasını oluşturur. (Bkz. Tablo 9-14) Haremeyn mukataasının 7 aylık gelir toplamı 836126 guruşdur. Haziran 1800’deki Haremeyn Mukataası gelirlerinin toplam gelir içindeki payı %26 ile en yüksek orandadır. (Bkz. Tablo 10) Bu oran Kasım 1800’de %13’e, Aralık 1800’de %8,7’ye gerilemiştir (Bkz. Tablo 14)

**Tablo 9: Mayıs 1800 Dönemindeki Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri**

Sene	Miri Haremeyn Mukataanın 1214 ve 1215 Senelerine Mahsuben Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	Faiz-i Rub’u Hassa, Mukataa-ı Hassaha-i Bergos	2223
1214	Faiz-i Rub’u Hassa: Mukataa-ı Gümrük İskele-i Kavala	7125
1214	Faiz-i Rub’u Hassa Muhassalat-ı Sakız	5002
1214	Faiz-i Rub’u Hassa: Mukataat-ı Şaphane-i Karahisarı Şarki	14500
1214	Faiz-i Nısf-ı Semen ve Beş Bemen-i Rub’u Hassa, Mukataa-i Budin	4667
1214	Faiz-i Mukataat-ı Voyvodalık Malta	14167
1214	Faiz-i Rub u Kıbrıs Semeni Mieteyni Hassa: Mukataa-ı İktay-ı Siroz	5820
1214	Faiz-i Mukataa Gümrük-ü Sakız	7355
1214	Faiz-i Nısfı Semeni Hassa: Mukataa: Hassıha Düşen Harac-i Arazi	1093
1214	Faiz-i Rub ve Sudus-i Hassa: Mukataa: Firanca-i Sağır	1562
1214	Faiz-i Semen-i Rub’u Hassa: Mukataa: Mieti Kuffar-ı Budin	1604
1214	Faiz-i Mukataatı Gümrük-ü Duhan Savahil-i Nehr-i Tuna	2500
1214	Faiz-i-i Nısf ve Humus-u an Sütüs-ü Hassa Mukataa-i Bolu Sancağı	8691
1214	Faiz-i-Nısfı Hassa-i Mukataa-i Debrenkos?	3100
1214	Faiz-i Rubu Hassa-i, Mukataa, Adet-i Ağnam-ı Hudavendigar	1500
1214	Faiz-i Semen-i Hassa: Mukataa-i Hassa Liva-i Hamid:	19122
1214	Faiz-i Mukataa: İhtisabı-ı Edirne	553
1214	Faiz-i Mukataa: Nefs-i İslimiyye	13152
1214	Faiz-i Mukataa: Arnautluk ve Tiran Şehri	12000
1214	Faiz-i Rubu Hassa: Budin Voyvodalığı	1369
1214	Faiz-i Nısf Hassa Mukataa-ı Hassa-i Kavarte?	2743

1214	Faiz-i Nısf ve Sūdüs ve Erbaa Avrasdesyak	4000
1214	Faiz-i 42 Semeni Hassa: Mukataa-i Nısfen Martine?	7272
1214	Faiz Nısfı Hassa Mukataa-i Zemin Bagat-ı Kebir	5125
1214	Faiz Nısfı Hassa Kirat-ı Kalem-i Bursa	7375
<b>YEKÜN</b>		<b>153620</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0020-00-002

**Tablo 10: Haziran 1800 Dönemindeki Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri**

Sene	Miri ve Haremeyn Mukataatının ve 15 Senelerine Mahsuben Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	Faiz-i Mukataa-ı Gümrük İskele-i Tuzla ve Memalik-i der Kıbrıs	621
1214	Faiz-i 3 Humus-u an 3 Sitte-i Hassa Mukataa-i der Atina	5853
1214	Faiz-i Rub'u Hassa Mukataa-ı liva-ı Mengiç	2500
1214	Faiz-i Rub'u Hassa Mukataa-ı Nefsi Dobran	2500
1214	Faiz-i Mukataa-i Gümrük-ü Sakız	10645
1214	Faiz-i Sūdüsü Hassa-i Mukataa-i Kırk Kilise	1732
1214	Faiz-i Sūdüsü Mietan-ı an Sūdüsü Hassa-i Mukataa-i Anadolikos	4500
1214	Faiz-i Mukataa-i Hassa-i İstefe	12846
1214	Faiz-i Mukataa-i Hassa-i Ohanni	1132
1214	Faiz-i Vakfi Hassa Mukataa-i Şahane-i Kiros ve Madonya	6000
1214	Faiz-i Sitte Mie Hassa: Mukataa-i Esnaf-ı İstanbul	3000
1214	Faiz-i Mukataa-i Gümrük-i Duhan Sevahil-i Nehr-i Tuna	922
1214	Faiz-i İki Mieti ve Nısf Sūdüs-ü Hassa Mukataa Resm-i Duhan Selanik	2958
1214	Faiz-i Nısf-ı Hassa: Mukataa-i Olatrik	3624
1214	Faiz-i 4 Humus (4) an 12 Mieti Hassa: Mukataa Resm-i Sitte Mie İskele-i Gemlik	10585
1214	Faiz-i Mukataa: Memalik-i Benve ve Nısf-ı Hassa: Memalik Kulleha	10250
1214	Faiz-i Mukataa: A'şar. Berfelonca Sene 1213 ve Cümle-i Sarfiyye	7408
1214	Faiz-i 4 Hisse an 12 Sülüs (12 $\frac{1}{3}$ -ü Hassa-i Mukataa Resm-i Yemiş İskeleha-i Selanik	10585
1214	Faiz-i Mukataa: Mahallen: Abanoz ve Nısf-ı Hassa: Mahallen: Küllüha	10250
1214	Faiz-i Mukataa A'şar. Berfelonca Sene 1213 Cümle Sarfiyye 1214	7408
1214	Faiz-i Nısf-ı Mukataa Hassa Trebolice	11039
1214	Faiz-i Nısf-ı Hassa Mukataa Mahallen: Ahyolu	9756
1214	Faiz-i Mukataa A'şar-ı İslimye	24667
1214	Faiz-i Mukataa A'şar Kalecik	5650
1214	Faiz-i 4 Tis'a Hassa Mukataa Bir Sitte Mie Berkofça	11500
1214	Faiz-i Rub'u Hassa Mukataa Adet-i Ağnam Manastır ve Avlonya	1361
1214	Faiz-i Rub'u Semeni Hassa Mukataa Gümrük-i Duhan Aydın	500
1214	Faiz-i 3 Rub'u Hassa Mukataayı Hassa İzzed der Mahalle.	6950
1214	Faiz-i Mukataa Gümrük-i İskele i Yanya	3083
1214	Faiz-i Mukataa Vakfından der Cezire-i Mora	8000
1214	Faiz-i Mukataa İrad-ı Semen	8796
1214	Faiz-i Nısf Hisse-i Mukataa-i Adet-i Ağnam der Sakini Yenişehir	5869

1214	Faiz-i Rubu Hisse-i Hassa-ı Gaza-i Germiyan	14311
1214	Faiz-i Mukataa-i İhtisab-ı Edirne	3412
1214	Faiz-i Mukataa-i Hassa Nohud	4300
1214	Faiz-i Rub'u Hassa Mukataa-i Hassa Çeltük-i Enhar-ı Boyabat	2000
1214	Faiz-i Rub'u Hassa Mukataa-i Çanak Bergos	1952
1215	Faiz-i Sütüsü (Hassa-ı Mukataa-ı İdare-i Mukataa Bedel-i Mukataa-i Evladı Fatihan	4500
1215	Faiz-i Sütüsü Hassa-ı Mukataa-i Resm-i Mengene-i Kuniy-i Bursa	1450
1215	Faiz-i Mukataa Zağronca der Kaza-i Manastır	1427
<b>YEKÜN</b>		<b>245842</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0021-00-002

**Tablo 11: Temmuz 1800 Dönemindeki Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri**

Sene	Haremeyn Mukataa Tımn 1213 ve 1214 ve 1215 Senelerine Mahsuben Faizlerinden İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1213	Faiz-i Nısf-ı Hassa Mukataa-i Hassaha-i Bosna	7563
1213	Faiz-i Rub'u Hassa-i Mukataa-i Sarı Gazi	850
1214	Faiz-i Nısf 32 Semen-i Hassa-i Mukataa-i Gümrük-ü Duhan-ı Aydın	1368
1214	Faiz-i Mukataa-i Hassuha Liva-i Ağnam-ı Atina	4624
1214	Faiz-i Mukataa-i Gümrük-i İskele-i Tuzla Kıbrıs	4679
1214	Faiz-i Sümün-Hassa-ı Mukataa-i Hassuha Gümülçine	2250
1214	Faiz-i Humus-u Hassa-i Mukataa-Erdel	1000
1214	Faiz-i Sütüs-ü Hassa-i Mukataa mahsul-ü İskeleha-i Halümiç	6252
1214	Faiz-i Nısf-ı Hassa-i Mukataa-ı Adet-i Ağnam-ı Korinçe	3411
1214	Faiz-i Sümün-Hassa Mukataa-i İsmailiye	365
1214	Faiz-i 16 Sehimde Sütüs Sehim Nezaret Kalemine	30179
1214	Faiz-i Nısfı Hassa Mukataa-i Hassuha-i Mora	1720
1214	Faiz-i Nısf-ı Hassa Gümrük Hane ve Rüsüm-u Nafia Hazine-i Kebir	13658
1214	Faiz-i Nısf-ı Hassa Mukataa Resm-i Miri-i Humayun ve Resm-i Revgan-ı Zeyt-i Girit	7134
1214	Faiz-i Mukataa-ı Memalik-i İmroz ve Nısf Hassa Memalik-i Küllüha	5000
1214	Faiz-i Mukataa-ı Nes-i İslimiye	8413
1214	Faiz-i Mukataa-ı İhtisab-ı Edirne	1586
1214	Faiz-i Avarız-Liva-i Menteşe	2804
1214	Faiz-i Rubu Hassa Mukataa-ı Hassuha Kale ve Tuzla Kalan	1500
1214	Faiz-i Rubu Hassa Mukataa-ı Cısr-i Ergene	5000
1214	Faiz-i Nısf-ı Hassa Mukataa-i Şabhane-i Gediz ve Marotonisi	667
1214	Faiz-i Sütüs-ü Mietani an Sütüs-ü Hassa-ı Mukataa-i Anadolukos	1500
1214	Faiz-i Rub'u Hassa-ı Mukataa-i Akseki	631
1214	Faiz-i Mukataa-i Gümrük-i İskele-i Yanya	8257
1214	Faiz-i Mukataa-i Humayun Ağnam-ı Minorta	1689
	Faiz-i Nısf-ı Sütüs-ü Hassa-i Mukataa-ı Rusum-u Maratonisi ve Bağ-ı Granil	594
<b>YEKÜN</b>		<b>122694</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0022-00-002

**Tablo 12: Ağustos 1800 Dönemindeki Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri**

Sene	Miri ve Haremeyn Mukataasının 1213 ve 14 ve 15 Senelerine Mahsuben Faizlerinden İrâd-i Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1213	Mahsulat-ı Mukataa-ı Sakız ve Mahsulat-ı Sakız	931
1213	Faiz-i Mukataa-ı Mahsulatı Selanik	45393
1214	Faiz-i Mukataa-ı Gümrük-ü Sakız	8000
1214	Faiz-i Nısf-ı Hisse-i Mukataa-i Voyvodalık Yolu	7125
1214	Faiz-i Nısf-ı Hisse-i Mukataa-i Hassa-i Mora	1000
1214	Faiz-i Sittemietan Hisse-i Mukataa-i Masulu İskele-i Halomiç	4036
1214	Faiz-i Nısf-ı Hisse-i Mukataa-i Hassa-ı Yuhanna	10964
1214	Faiz-i Nısf-ı Rubu Hassa Mukataa-i Visoka	3750
1214	Faiz-i Rubu Hassa-i Mukataa-i Sarı Kadı	829
1214	Faiz-i Mukataa-ı Gülerli	11695
1214	Faiz-i Subu`ve Sümün Hassa-ı Mukataa-i Yolsancağı ve Tire	3000
1214	Faiz-i Mukataa-i Mahsulat-ı Eyloz ve Nıshı Hassa-i Mukataa-i Kulha	5250
1214	Faiz-i Mukataa-i Hassa-i Navarin	5000
1214	Faiz-i Mukataa-i Hassa-i İstefan	9650
1214	Faiz-i Sümünü Hassa-i Mukataa-i Defterdarlık Hazinesi Girid	29093
1215	Faiz-i Tisa Hassa-i Mukataa-i Mahsul-u Karacaabad	3500
1215	Faiz-i Faiz-i Rubu Hassa Çeltik Hisaryolu Ayar	1910
1214	Faiz-i Mukataa-i Gümrük-ü Sakız	4000
1214	Faiz-i Mukataa-i Gülerli	4000
<b>YEKÜN</b>		<b>159126</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0023-00-002

**Tablo 13: Kasım 1800 Dönemindeki Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri**

Sene	Miri ve Haremeyn Mukataasının 1213 ve 1214 ve 1215 Senelerine Mahsuben Faizlerinden İrâd-i Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1212	Faiz-i Mukataa-i Hassuha-i Atina	7958
1212	Faiz-i Mukataa-i Kozani	13689
1212-14	Kasr-ı Memaliki Kalemıyye ve Bazı Mukataat-ı Miri 1212 ila 1214	497
1213	Faiz-i Mukataa-i Tis'a Ankara	13295
1213	Faiz-i Mukataa-i Davudlar	6448
1213	Faiz-i Mukataa-i Çernegöl	4519
1213	Faiz-i Mukataa-i Garye-i Halebçe	3559
1214	Faiz-i Mukataa-i Tımar-ı Ağnam Kapudağı	1689
1214	Faiz-i Üç Semen-i Hassa-i Mukataa-i Resm-i Runema-i Duhan-ı Selanik	2168
1214	Faiz-i Mukataa Gümrük-i Tuzla der Hazine-i Miriyyesi	2800
1214	Faiz-i Semen an Rub'u Hassa-i Mukataa-i Gümrük-i İstebya ve Eyalet-i Bosna	300
1214	Faiz-i Semen-i Hassa Mukataa-i Memleteyn-i Harb der Eyalet-i Bosna	2000

1214	Faiz-i Mukataa Bedel-i Sancakı Mentеше	8266
1215	Faiz-i 3 ¼ Hassa Mukataa Memalike-i İzmir	3000
1215	Faiz-i Mukataa-i Beyce Kaza-i Reyhaniye	1650
1215	Faiz-i Sülüs-ü Hassa-i Mukataa Dellal Paşalık Celib	3400
1215	Faiz-i Mukataa Gümrük-ü Duhan Sevahil-i Nehri Tuna	3466
1215	Faiz-i Nısf ve 3 ¼ an Semen-i Hassa Mukataa-i Hassaha Lafza?	16281
1215	Faiz-i 5 1/6 Hassa-ı Mukataa Tımarat-ı Ağnam-ı Selanik	3744
1214	Faiz-i Humus an Semen-i ve an Semen-i ¼ Hassa Mukataa Resm-i Miri Roman İskelaha-i Mora	794
1215	Faiz-i Sülüs-ü Hassa Mukataa-ı Hassuha-ı Akçaabad	303
1215	Faiz-i Mukataa-ı İnhisar-ı Edirne	784
1215	Faiz-i Nısfı Hassa–Mukataa-ı Hassaha Sarıhıdır	1234
1215	Faiz-i Mukataa-ı Resm-i Miri-i Duhan-ı Selanik	2958
1215	Faiz-i Mukataa-ı Muterze Cezire-i Mora	884
1215	Faiz-i Mukataa-i Anbar-ı Limni	296
1215	Faiz-i Mukataa-ı Gümrük-ü Duhan Aydın	500
1216	Faiz-i 3 ¼ Hassa-i Mukataa-i Memleha-i İzmir	4183
<b>YEKÜN</b>		<b>110665</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0025-00-002

**Tablo 14: Aralık 1800 Dönemindeki Miri ve Haremeyn Mukataası Gelirleri**

Sene	Miri ve Haremeyn Mukataasının 1213 ve 14 ve 15 Senelerine Mahsuben Faizlerinden İrâd-i Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	Faiz-i Mukataa Hums-u Mie Prizren ve Göcek	3766
1214	Faiz-i Rub'u Hassa-ı Mukataa Kalhane-i Diyar-ı Bekir	5000
1214	Faiz-i Mukataa-i Gümrük İskele-i Tuzla Memalik-i der Hazine-i Kıbrıs	1000
1214	Faiz-i Mukataa-i Hudavendigar	17500
1214	Faiz-i 3 ¼ Hassa-i Mukataa Sekbanı Kara Ali	8438
1214	Faiz-i Semen-i Hassa-i Mukataa Adet-i Ağnam-ı Tırnova	753
1215	Faiz-i 3 ¼ Hassa-i Mukataa Memleket-i İzmir,	4000
1215	Faiz-i Nısf-ı Hassa-i Mukataa-ı Hassiha Sarugöl	1311
1215	Faiz-i Nısf-ı Hassa-i Mukataa-i Hassiha Eserli ve Kiraştık-i Hazine-i Kebir	2665
1215	Faiz-i Mukataa-i Nefs-i Çanak Bergos	50
1215	Faiz-i 3 Semen 1/4 an Semen-i Hassa-ı Mukataa Nezaret-i Hazine-i Limni	3250
1215	Faiz-i- 3 1/4 Hasa-ı Mukataa-ı Hassuha Kırçın	4752
1215	Faiz-i 1/6 Hassa-i Mukataa-ı Bayındır	1750
1215	Faiz-i 1/6 Hassa-i Mukataa-ı Mahsul-u Mahalliha-i Halomiç	8644
1215	Faiz-i Mukataa-i Viranşehir	3972
1215	Faiz-i Rub'u Hassa-ı Mukataa-i Nısf-i Medine-i Neyyire	4955
1215	Faiz-i Mukataa-i Zağrofça der Kaza-i Manastır	1500
<b>YEKÜN</b>		<b>73306</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0026-00-002

### c) Yapağı Resmi Gelirleri

İrâd-ı Cedid hazinesinin gelir kalemlerinden Yapağı Resmi Gelirleri; Halep, Şam, İzmir, Selanik ve Bosna gibi bölgelerle sahillerdeki farklı iskelelerden yabancı ülkelere satılan yapağı için gümrük vergisi olarak alınan gelirlerden oluşmaktadır. Ağustos 1793 yılında sonra yapağı resminin toplanması için ilgili yerlerde eminaler görevlendirildi. (Cezar, 1986: 189). İncelediğimiz dönemde toplam olarak 499361 guruş yapağı vergisi toplanmıştır. En yüksek gelir, Eylül 1800'de 175775 guruş olarak tahsil edilmiştir. En düşük gelir ise Aralık 1800'de elde edilen 13300 guruş'tur (Bkz. Tablo 15-21).

**Tablo 15: Mayıs 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	1211 ve 1214 Senelerine Mahsuben İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1211	Resm-i Yapağı Liva-i Yanyaur.	865
1214	Resm-i Yapağı kaza Alasonya	3000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Sivrice	3125
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Bolu	865
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Kocaali	2500
1214	Resm-i Yapağı Kütahya	4500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Solhan	2250
1214	Resm-i Yapağı Eskişehir	4500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Sofya, Siroz ve Selanik ve Gayrısı	32095
<b>YEKÜN</b>		<b>53700</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0020-00-002

**Tablo 16: Haziran 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rumeli'nde Vaki Bazı Kazaların Yapağı Rüsümü Bedeli İltizamlarından 1213 ve 1214 Mahsuben İrâd-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan.	Guruş
1213	Resm-i Yapağı Memleketi Eflak ve Boğdan	2250
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Sofya Siroz Dimetoka ve Gayruhu	20529
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Yanya	4000
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Karesi	3000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Eğri	1375
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Kadime	3750
1214	Resm-i Yapağı Eğriboz Cihanbeyli	400
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Saruhan	7000
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Sanduklu	3500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Debrame	2750
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Liva-i Menteşe	3000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i İskece	500
<b>YEKÜN</b>		<b>52054</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0021-00-002



**Tablo 17: Temmuz 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rum Eyaletinde Vaki Bazı Kazaların Yapağı Rüsüm-u Bedeli İltizamlarından İki Yüz Sekiz, On Üç ve On Dört ve On Beş Senelerine Mahsuben İrad-ı Cedidi-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1208	Resm-i Yapağı Kalem-i Üsküp	270
1213	Resm-i Yapağı Memleket-i Eflak	650
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Sivrice	3120
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Hüdavendigâr	5375
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Eğriboz	7600
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Üsküp	1000
1214	Resm-i Yapağı Eyalet-i Cezire-i Kıbrıs	4500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Yanya ve Mardin	2875
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Tire	3000
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Hanya ve Kandiye	2000
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Aydın	2000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Liva-i Semendire	12250
1211	Resm-i Yapağı Hâsılat-ı Mukataa muhammen alınan	1883
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Rodos	3200
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Edirne	3000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Selanik	3500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Kapudağı	665
1215	Resm-i Yapağı Kalem-i Rodos	6850
1215	Resm-i Yapağı Kalem-i Kapudağı	1480
<b>YEKÜN</b>		<b>65133</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0022-00-002

**Tablo 18: Ağustos 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rum İlinde Vaki Bazı Kazaların Yapağı Rüsüm-u Bedeli İltizamlarından İki Yüz Sekiz, On Üç ve On Dört Senelerine Mahsuben İrdad-ı Cedidi-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	Beha-yı Kılıç an Mahsulat-ı Mukataa-ı Selanik Takıyyat-ı Evvel	12500
1213	Resm-i Miri-i Ağnam-ı Memleket-i Eflak	500
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Hanya ve Kandiye	3120
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Yenişehir	10750
1214	Resm-i Yapağı Makri?	1375
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Kütahya	4500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Liva-i Sultanönü Kara Hisar Hümayun	2250
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Edirne	3000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Gelibolu	3500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Silistre	7750
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Zağra-i Atik	12250
<b>YEKÜN</b>		<b>61500</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0023-00-002

**Tablo 19: Eylül 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rum İlinde Vaki Bazı Kazaların Yapağı Rüsüm-u Bedeli İltizamlarından İki Yüz Sekiz, On Üç ve On Dört Senelerine Mahsuben İrâd-ı Cedidi-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Liva-i Kastamonu	4500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Yenişehir	20000
1214	Resm-i Yapağı Eyalet-i Cezire-i Mora	22000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Hüdavendigâr	2000
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Hanya ve Kandiye	1450
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Yanya	2875
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Alaca Hisar	2500
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Ruscuk Siroz ve Gayrihu	52625
1214	Resm-i Yapağı Liva-i Aydın	2000
1214	Resm-i Yapağı Kalem-i Silistre	7750
1214	Resm-i Yapağı Eyalet-i Cezire-i Kıbrıs	4500
1214	Resm-i Yapağı Kazaha-i Eyalet-i Bergos	580
1214	Hasılat-ı Resm-i Yapağı Eyalet-i Karaman ve Südus-u Gayrihu	52995
<b>YEKÜN</b>		<b>175775</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0024-00-002

**Tablo 20: Kasım 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rumeli'nde Vaki Bazı Mukataaların Yapağı Rüsüm-u Bedeli İltizamlarından 1213 ve 14 Senelerine Mahsuben İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Mahsuben Teslim Olunan	Guruş
1213	Hasılatı Rüsüm-u Yapağı Eyaleti Bosna	30324
1214	Rüsüm-u Yapağı Kalem-i Kapudağı	665
1214	Rüsüm-u Yapağı Kalem-i Rodos	3200
1214	Rüsüm-u Yapağı Kalem-i Eğriboz	10000
1214	Rüsüm-u Yapağı Kalem-i Hudavendigâr	3375
1214	Rüsüm-u Yapağı Kalem-i Kadı ve Bazarcuk	3750
1214	Rüsüm-u Yapağı Yeni Şehir ve Gediz ve Gayruhu	20000
1214	Rüsüm-u Yapağı Liva-i-i Tekir	3000
1214	Rüsüm-u Yapağı Kazaha-i Cezire-i Mora	11500
1214	Rüsüm-u Yapağı Liva-i-i Hamid	3250
<b>YEKÜN</b>		<b>89064</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0025-00-002

**Tablo 21: Aralık 1800 Dönemindeki Yapağı Resmi Gelirleri**

Sene	Bazı Kazalarda Yapağı Rüsümünden 1213-1214-1215 Senelerine Mahsuben İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1213	Rüsüm-u Yapağı Ağnam Memalik-i Eflak	500
1214	Rüsüm-u Yapağı Kazaha-i Alucahisar	2500
1214	Rüsüm-u Yapağı Kaza-i Tırnoyi	6250
1214	Rüsüm-u Yapağı Aşıyan Pazarı ve Eski Cuma ve Hezargrad	3050
1214	Rüsüm-u Yapağı Dumlacık? ve Yerköy der Liva-i Niğbolu	1000
<b>YEKÜN</b>		<b>13300</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0026-00-002

#### d) Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri

Has, zeamet ve tımar gelirlerinin İrad-ı Cedid hazinesine devredilmesi merkezi devletin güçlendirilmesi için atılmış adımlardan biridir. Balkanlar ve Anadolu'dan elde edilen mahlul nitelikteki has, zeamet ve tımar gelirleri İrad-ı Cedid hazinesince zapt olunmuştur.

Bursa, Saruhan, Kocaeli, Biga, Kütahya, Erzurum, Saruhan, Hamid, Karesi, Harput, Aydın, Karahisar-ı Sahip, Karesi gibi Anadolu şehirlerinde mahlul olan tımar gelirleri merkezi devlete aktarılmıştır. Rumeli'de ise mahlul tımarların; Tırhala, Paşa, Selanik, İnebahtı, Köstendil, Yanya, Midilli, Silistre, Üsküp gibi şehirlerde var olduğunu görmekteyiz.

Mayıs ve Kasım 1800 ayların toplam olarak 271311 guruş gelir elde edilmiştir. En yüksek gelir 72763 guruş ile Eylül ayında, en düşük gelir ise 15307 guruş ile Aralık ayında görülmektedir. (Bkz. Tablo 22-28)

**Tablo 22: Mayıs 1800 Dönemindeki Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rumeli'nde Vaki Bazı Mukataaların Yapağı Rüsüm-u Bedeli İltizamlarından 1213 ve 14 Senelerine Mahsuben İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Mahsuben Teslim Olunan	Guruş
1212	Tımar-ı Has Şaphane	974
1212-13	Zeameti Karye Gediz der Liva-i Tırhala	4200
1212-13	Zeameti Karye Selendi der Liva-i-Tırhala	1288
1213	Hasılatı Tımar-ı Hassa: Hasan Mansur der Liva-i Hüdavendigar ve Gayrihu	2000
1212-13	Zeameti Karye-i Hamidlü der Liva-i: Tırhala	4600
1213	Hasılatı Zeamet ve Tımar-ı Hadid der Liva-i Tırhala	1600
1214	Zeamet ve Tımarı Hadid Liva-i Aydın ve Saruhan	25000
1214	Tımar-ı Karye-i Dağlı der Liva-i Hamid	150
1214	Tımar-ı Hassa der Liva-i Kütahya	200
1214	Zeamet ve Tımar-ı Hassa-i Liva-i Adana ve Tarsus	1250
1214	Zeamet ve Tımar-ı Hassa: Erzurum	6000
1214	Zeamet ve Tımar-ı Hassa der Liva-i Biga	3487
1214	Zeameti Karye Akirin der Liva-i Biga	2150
1214	Zeamet ve Tımar der Liva-i: Eğriboz ve İnebahtı Sancağı ve Karlılı	12744
1214	Zeameti Karye Domaniç ve Gayrihi der Liva-i Selanik	4500
1215	Tımar-ı Karye-i Akkilise der liva-i Kocaeli	200
1215	Tımarı Hassa der Liva-i Bolu	1220
	Tımar-ı Karye-i Aslıhan der Liva-i Kocaeli	200
<b>YEKÜN</b>		<b>71763</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0020-00-002

**Tablo 23: Haziran 1800 Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Anadolu ve Rumeli’nde Vaki Bazı Mukataaların Yapağı Rüşum-u Bedeli İltizamlarından 1213 ve 14 Senelerine Mahsuben İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Mahsuben Teslim Olunan	Guruş
1212-13	Hasılatı Tımarı Hadid-i canibi Denizli ve der Liva-i Kütahya	1200
1213	Zeamet-i ve Tımarı Hadid-i Liva-i Paşa	2000
1213	Mahsulâtı Zeamet-i Komaniç der Liva-i Selanik	1883
1213	Zeamet i Karye-i Delice der Liva-i Selanik ve Köstendil	12
1214	Zeamet ve Tımar-ı Hadid-i Liva-i Biga	1000
1214	Tımarı Karye-i Kartos der Liva-i Köstendil	170
1214	Tımarı Karye-i Ökçeler der Liva-i Paşa	250
1214	Zeameti Karye-i Eğridir der Liva-i Biga	1500
1214	Zeamet-i ve Tımar-ı Hadid Liva-i Biga	10013
1214	Tımar-ı Karye-i Ulus der Liva-i Yanya	150
1214	Zeamet ve Tımarı Hadid-i der Liva-i Karesi	7000
1214	Zeameti Karye-i Çelebi der Liva-i Saruhan ve Gayruhu	1987
1214	Zeameti Karye-i Hadid-i der Liva-i Harput	200
1214	Tımar-ı Hassa der Liva-i Saruhan	3950
1214	Hasılat-ı Tımar Karye-i Yalaku der Liva-i Biga	75
1214	Tımar-ı Duhan Yerkoz der Liva-i Aydın ve Biga	1900
1214	Zemat-i Tımaru Hassa der Liva-i Kocaeli	3916
1214	Tımar-ı Karye-i Akça Hisar der Liva-i Aydın	250
1214	Zeamet ve Tımar der Liva-i Köstendil	5250
<b>YEKÜN</b>		<b>42706</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0021-00-002

**Tablo 24: Temmuz 1800 Dönemindeki Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Bazı Elviyede Vaki Zeamet ve Tımarların 212 Senesinden On Beş Senesine Bedeli İltizamlarından İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1212	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kara Hisar-ı Sahip	500
1212	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Hüdavendigâr	2444
1213	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Hüdavendigâr	1118
1213	Hasılatı Tımaruha der Liva-i Selanik	269
1213	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Paşa	700
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kütahya	4000
1214	Hasılatı Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Biga	17565
1214	Tımar-ı Karye-i Bahçe der Liva-i Kocaeli	100
1214	Zeamet-i ve Tımaruha der Liva-i Ankara	8250
1214	Zeamet-i Karye-i Eğridir der Liva-i Yanya	1500
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Aydın	3000
1214	Tımar-ı Karye Balıca der Liva-i Selanik	500
1214	Tımar-ı Karye Hirisi? der Liva-i Midilli	200
1215	Tımar-ı Karye Viradsok? der Liva-i Selanik	650
<b>YEKÜN</b>		<b>40796</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0022-00-002

**Tablo 25: Ağustos 1800 Dönemindeki Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Bazı Elviyede Vaki Zeamet ve Tımarların 213 ve 14 Senelerine Mahsuben Hasılat ve Bedeli İltizamlarından İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1213	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Hudavendigar	2525
1213	Hasılat-ı Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Karahisarı Sahib	1712
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Bolu	3000
1212	Hasılat-ı Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Köstendil	10349
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kocaeli	7984
1214	Tımar-ı Karye-i Makri ve Berati der Liva-i Kocaeli	2000
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Karahisar-ı Sahib	6000
1214	Zeamet-i Tımaruha der Liva-i Selanik ve Silistre	500
1214	Tımaruha der Liva-i Aydın ve Saruhan	3000
1215	Tımaru Karye-i Yer Balu Hisarcık der Liva-i Kastamonu	200
1215	Tımaru Karye-i Akyazı der Liva-i Bolu	200
1215	Tımar Karye-i Çeri Tekin der Liva-i Kütahya	400
1215	Tımar-ı Karye-i Bolu der Liva-i Eğriboz	550
YEKÜN		38420

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0023-00-002

**Tablo 26: Eylül 1800 Dönemindeki Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Bazı Elviyede Vaki Zeamet ve Tımarların 1210-14 ve 15 Senelerine Mahsuben Hasılat Ve Bedeli İltizamlarından İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim	Guruş
1210	Hasılat-ı Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kastamonu	7400
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Nikolay ve Silistre	250
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kocaeli	1900
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Hıms	5000
1214	Zeamet-i Karye-i İsmail der Liva-i Biga	2350
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Bolu	6000
1215	Tımar-ı Karye-i Melik der Liva-i Sultanönü	250
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kütahya	4000
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Çermik	950
1214	Hasılat-ı Tımar-ı Karye-i Komani der Liva-i Selanik	136
1214	Tımaruha der Liva-i Ankara	700
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Eğriboz	15500
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Çermik	150
1215	Tımarı Garye-i Turdiyesi der Liva-i Nikolay	325
1215	Zeamet-i Karye Rahikesir der Liva-i Silistre	500
1215	Tımar-ı Karye-i Hisar-ı Yeni Köcek der Liva-i Paşa ve Silistre	550
1215	Tımar-ı Karye-i Mendil Obası der Liva-i Biga	150
YEKÜN		46111

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0024-00-002

**Tablo 27: Kasım 1800 Dönemindeki Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Bazı Elviyede Vaki Zeamet ve Tımarların 1214 ve 15 Senelerine Mahsuben Hâsılat ve Bedeli İltizamlarından İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1213-1214	Zeamet-i Karye-i Evran der Liva-i Eskişehir ve Konya ve Tertib-i Çiftlik-i Levent	549
1213	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Paşa Mahsulatı	1300
1213-1214	Hasılatı Tımaruha Havidir der Liva-i Tekir	300
1212 -1214	Hasılatı Tımaruha der Liva-i Tekir	1300
1214	Zeamet der Liva-i Reha	650
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kocaeli	1000
1214	Tımaruha der Liva-i Aydın	1910
1215	Zeamet-i Karye-i Balay der Liva-i Amasya Tertibi Çiftlik-i Levent	400
1215	Tımar-ı Karye-i Yenice Kırkağaç der Liva-i Silistre	70
1215	Tımar-ı Karye-i Balıkesir Oğlu der Liva-i Turhal Mahsulatı Mabeyn	250
1215	Tımar-ı Karye-i İmam Recep der Liva-i Sandıklı ve Aydın	6250
1215	Tımar-ı Karye-i Balluca der Liva-i Tekelü	588
1215	Tımaruha-i der Liva-i Selanik ve Üsküp	2000
<b>YEKÜN</b>		<b>16567</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0025-00-002

**Tablo 28: Aralık 1800 Dönemindeki Has, Zeamet ve Tımar Gelirleri**

Sene	Bazı Elviyede Vaki Zeamet ve Tımarların 1213-1214 ve 1215 Senelerine Mahsuben İrâd-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	Guruş
1213	Hâsılat-ı Zeamet ve Tımaruha der Eyalet-i Erzurum	1250
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Niğbolu Fi Silistre	650
	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Niğbolu 1214 Tertib-i Çiftlik-i Levent	500
1214	Zeamet ve Tımaruha der Liva-i Kanija	8750
1214	Zeamet-i Karye-i Evran ve der Liva-i Yeni Şehir ve Konya ve Erzurum	450
1215	Tımar-ı Karye-i Sokkoy? der Liva-i-ı Vize	420
1215	Tımar-ı Karye-i Ballica der Liva-i Niğbolu	411
	Tımar-ı Karye-i Yalebcek der Liva-i Budin 1215 Tertib-i Çiftlik-i Levent	300
	Tımar-ı Karye-i Derağul der Liva-i Niğbolu 1215 Tertib-i Çiftlik-i Levent	500
	Tımar-ı Karye-i Borgos der Liva-i Aydın 1215 Tertib-i Çiftlik-i Levent	200
1215	Zeamet-i Karye-i Ber Karucluk der Liva-i İskenderiye ve Konya ve Erzurum	820
1215	Zeamet-i Karye-i Evran der Liva-i İskenderiye ve Konya ve Erzurum	500
1215	Tımar-ı Karye-i Selanik der Liva-i Paşa	450
1215	Tımar-ı Karye-i Nasuh der Liva-i Silistre /Tertibi- Çiftlik-i Levent	100
		<b>15301</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0026-00-002

### e) Diğer Gelirler

İrad-ı Cedid hazinesinin gelir kalemlerinin son kalemi, diğer gelirlerdir. Resmî İstefidye (Mora havzasında yetiştirilen küçük taneli üzüm) (Cezar, 1986: 190), Resm-i Mazı, Resmî Miri gibi gelirler diğer gelir gruplarından farklı olarak defterlere kaydedilmiştir. Resm-i Miri olarak adlandırılan gelir grubunda, Mazı, Pamuk, Tiftik, Palamud, Kökboya gibi ürünlerden elde edilen vergilerdir. Bu ürünlere “eşya-ı hamse” denilmektedir. Bu vergilerin toplanması eminler aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Bölgelere giden eminler ve gümrükçüler bu tür vergileri devlet namına tahsil etmişlerdir (Cezar, 1986: 192).

İncelediğimiz defterlerde Kıbrıs, Ayıntab, Antakya, Halep, Arabistan, Aydın gibi bölgelerden resm-i miri tahsil edildiği görülmektedir. Mayıs 1800’de 31500 guruş Resm-i Miri, Haziran 1800’de 27437 guruş Resm-i Miri ve İstefidye, Ağustos 1800’de 15174 guruş Res-i miri ve 78748 Ocaklık Takayud-i sani ve evvel gelirleri tahsil edilmiştir. Eylül 1800’de ise 243196 guruş Zahire mukataası devri, 90717 guruş resm-i miri geliri kaydedilmiştir. Kasım 1800’de ise 14250 guruş resm-i miri ve İstefidye resmi toplanmıştır. Gelir toplamları korunarak bir sonraki aya devredilmiştir. (Bkz. Tablo 29)

**Tablo 29: Mayıs-Kasım 1800 Dönemindeki Diğer Gelirler**

Sene	Mayıs 1800	Guruş
1214	1214 Senesi Zilhicce Sulhunda Ber Mucib-i Pusula Sevk-i İktiza Eden Mevcudun Miktarı	17267
1214	Resm-i Mirîye-i Tenessuk Senetan-ı Duyuna ve Mazı Livasında Emval-i İkta-ı Raiyye	7500
1214	Resm-i Mirîyi İstefidye İkta-i ve Sancak İktasına ve Rub-u Mieteyni 1214/Rub’-u Mieteyn	9000
1214	Bedel-i Muhammen–Müteveffa Sabiteli Mevadda Ahmet Ağa	15000
<b>YEKÜN</b>		<b>48767</b>
	<b>Haziran 1800</b>	
	1215 Senesi Muharremül Haramın Sulhunda Ber Mucib-i Pusula Sevk-i İktiza Eden Mevcudun Miktarı	277329
	<b>Bin İki Yüz On Üç ve On Dört Senelerine Mahsuben Zahire Mukataası Malından İrad-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan</b>	
1213		49112
1214		225433
<b>YEKÜN</b>		<b>274545</b>
	<b>Bazı Mevad-ı Mezkûrundan İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan</b>	
1214	Resm-i Miri Sitte Mie Eyalet-i Adana	4000
1214	Resm-i Miri Sitte Mie Cezire-i Kıbrıs	4250

1214	Resm-i İstefiyye Rüstemiyye ve Efrada ve Aşiret	12188
1214	Bedeli Mahsulâtıha Yanyalı Zade Ahmet Ağa Beray-ı Musaddak Güzeşte Dağlı	7000
<b>YEKÜN</b>		<b>27438</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>583312</b>
<b>Temmuz 1800</b>		
	1215 Senesi Safer-ül Hayrın Sulhunda Ber Mucib-i Pusula Sevk-i İktiza Eden Mevcudun Miktarı	548928
<b>1213-1214 Senelerine Mahsuben Zecriye Mukataası Hasılatından İrad-ı Cedid-i Hümayun Hazinesine Teslim Olunan</b>		
1213		9142
1214		44217
<b>YEKÜN</b>		<b>53359</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>602287</b>
<b>Ağustos 1800</b>		
	1215 Senesi Rebi-ül Evvelin Sulhunda Ber Mucib-i Pusula Sevk-i İktiza Eden Mevcudun Miktarı	739573
1213	Hasılat-ı Resm-i Miri-i Yanya Eyalet-i Haleb	1267
1213	Resm-i Miri Antakya Vilayeti ve Gazi-i Liva-i ve Gayruhu	9656
1214	Resm-i Miri Yanya Eyaleti Cezire-i Kıbrıs	4250
<b>YEKÜN</b>		<b>15173</b>
<b>Zahire-i Humayun Hasılatından İrad-ı Cedidi Hümayun Hazinesine Teslim Olunan</b>		
1214	Ocaklık Takayud-i Evvel	68989
1214	Ocaklık Takayud-i Sani	4839
1214	Ber Vech-i Nakit	4420
<b>YEKÜN</b>		<b>78248</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>832994</b>
<b>Eylül 1800</b>		
	1215 Senesi Rebi-ül Ahırın Sulhunda Ber Mucib-i Pusula Sevk-i İktiza Eden Mevcudun Miktarı	895332
<b>1213-14-15 Senelerine Mahsuben Zahire Mukataası Hasılatından İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan</b>		
1213		5000
1214		192880
1215		45316
<b>YEKÜN</b>		<b>243196</b>
<b>Bazı Mevadı Mezkurinin İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan</b>		
1214	Resm-i Mir-i Seniyye-i İstanbul ve Memalik-i Saire Ğiraz-i Arabistan	77500



1213	Resm-i Miri-i Neftin Berid ve Mazı-i Liva-i Sagile ve Eyalet-i Ferman ve Gayruhu	717
1213	Hasılat-ı Rüşum-u Miri Seniyye Eyalet-i Halep	1000
1214	Resm-i Miri-i Seniyye-i Eyalet-i Aydın	4000
	Zimmet-i Vezir-i Mukerrem Mustafa Paşa ve Vali Mevrid-i Beray-ı Tanzim Daire-i Müşarün İleyhe Ber Vechi Karz	7500
<b>YEKÜN</b>		<b>90717</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>1229245</b>
	<b>Kasım 1800</b>	
	1215 Senesi Cemaziyel Ahırın Sulhunda Ber Mucib-i Pusula Sevk-i İktiza Eden Mevcudun Miktarı	1114598
	<b>1213-14-15 Senelerine Mahsuben Zahire Mukataası Hasılatından İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan</b>	
1213		5000
1214		23454
1215		164630
<b>YEKÜN</b>		<b>193084</b>
1214	Rüşum-u Seniyye-i Eyalet-i Arabistan Ve Ayıntab Ve Saire	6750
1214	Bedel-i Zabitan-i Çentikan	1000
1214	Resm- Seniyye-i Eyalet Cezire-İ Kıbrıs	4000
1215	Maktua-i Resm-i Miri İstefidyeye Liva-İ Karlı İli	6500
<b>YEKÜN</b>		<b>18250</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>1325932</b>
	<b>Aralık 1800</b>	
	1214 Senesine Mahsuben Zahire Mukataası Hasılatından İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan	18010
	<b>Bazı Mevadı Mezkurinin İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesine Teslim Olunan</b>	
1214	Resm-i Miri-i Seniyye-i Eyalet-i Adana	4000
1215	Maktua-i Resm-i Miri İstefidyeye Kaza-i Dostinç ve Gayruhu	7500
<b>YEKÜN</b>		<b>11500</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>29510</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0020-0025-00-002

### 3.2. İrad-ı Cedid- Hazinesinin Giderleri

İrad-ı Cedid hazinesinin gider kalemleri; hazinenin ödemek zorunda olduğu maaş, ulufe ve muhtelif giderlerden oluşmakta ve defterlerin sol kısmında yer almaktadır<sup>9</sup>. Defterin sağ alt kısmında deniz kuvvetlerine bağlı askerlere ve görevlilere, bazı eshamların “bedel-i ferağ” ödemeleri, Tersane-i Âmire masrafları ve Hazine-i Âmire’ye yapılan ödemeler gider olarak kaydedilmiştir (Bkz. Tablo 30-36).

9 Defterlerin sol tarafına “*Bazı Müteferrika-i mezkûruna i'ta olunan mesarifat*” ibaresi düşülerek giderler kaydedilmiştir.

Gider kalemlerinin ilk grubunda zabt edilen esham için Hazine-i Amire'ye yapılan ödemeler yer almaktadır. Esham alımı ile yapılan ödemeler "bedel-i ferağ" kaydı ile yapılmıştır. Bedel-i ferağ kişinin sahip olduğu sehmin 5 katı olarak ödenmiştir. Satılan eshamın ödemeleri kaydedilmiştir. Tersane ve donanmaya yapılan ödemeler, inşa ve imar giderleri (Cezar, 1986: 192-205), Muhasebe-i Evvel ve Ruznamçe-i Hümayun kâtiplerinin maaş ödemeleri, Levent Çiftliği'ndeki askerlere yapılan ödemeler, Bostancı Ocağı'ndaki askerlere yapılan ödemeler diğer gider kalemlerini oluşturur (Bkz. Tablo 30-36).

III. Selim'in askerî nizamda gerçekleştirdiği projelerden biri, Nizâm-ı Cedid ordusunun 1792 yılında sürat topçularının eğitildiği Levent Çiftliği'ne konuşlandırılmasıdır. Levent Çiftliği halkın olumsuz tepkisinden ve şehir merkezinden uzak bir konumda idi. Levent Çiftliği ve Üsküdar'daki Selimiye Kışlası Anadolu kökenli askerlerin eğitildikleri ve konumlandırıldıkları merkez haline geldi. III. Selim birlikleri Levent Çiftliği'ne gelerek bizzat denetlemiştir (Şenyurt, 2016: 203-204).

**Tablo 30: Mayıs 1800 Dönemindeki İrad-ı Cedid-i Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Ba Telhis Ferman-ı Ali ve Ferman-ı Şerif Paşa Fi Seneden Verilen Suver Mucibince İta Olunan Masarifin Mikdaratı Ber Mucebi Nizama Ber Vechi Maktu'ı Miri Nizamattının Bedeli Sicillatıyla Düşen Esham Muhavelatının Üçer Senelik Faiz Hesabiyle Hazine-i Hassayı Zecriye Rüsümünden İta Olunan</b>	
1214-15	İ'tay Bahriye-i Amire An Bedel-i Müseccelat-ı Mukataat-ı Miriye-i Muhavele Berayı Şehr-i Zi Sene	42458
1214	İ'tay Bahriye-i Amire An Bedel-i Müseccelat Esham-ı Mühavelatı Bi Eşrat-ı Ta'viz-i Naks ve Mahsub Şehr-i Zi Sene	18924
	<b>YEKÜN</b>	<b>61382</b>
1215	Sefine-i Rüesay-ı Hümayunun Gedikli Zabitan ve Neferatlarının Mevacibleri Çün 1215 Senesine Mahsuben Ber Muceb-i Nizam Tertib Olunan Mukataat Faizlerinden İ'ta Olunan	15000
	<b>YEKÜN</b>	<b>15000</b>
	<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarifat</b>	
1214	İ'tay Şahane Hazreti Hac İbrahim Seyid Efendi Defterdar-ı İrad-ı Cedid ve Şakki Sani Berayı Şehr Zi Sene	6083
1214	Maaş-ı Katıban-ı Kalem-i Muhasebe-i Evvel ve Ruzname-i Humayun ve Kâtibi Dar-ı Revnak-ı Hazine İrad-ı Cedid-i Şehr	1550
1214	İtasında Maaş ve Ulufe ve Temenniyat ve Faiku Biha: Zabitanı ve Neferat-ı Bostaniyan Ocağı Çiftlik	37520
1214	Maliye-i Çırac Vesaire ve Bazı Mesarifat-i Ocağı Çiftlik Şehr-i Za Sene	455
1214	Aliy-Zabitan ve Neferat-ı Bostaniyyan-ı Ocağı Çiftlik 40980	10000

1214	Mutesavver Ücret Maktuaten Savme-i Kargir ve Duvar Usta-i Havzi Kebir -Muhammed Salih Efendi Reis-ül Küttab ve Katib-i Hümayun	2924
<b>YEKÜN</b>		<b>58532</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>134914</b>

**Kaynak: BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0020-00-002**

**Tablo 31: Haziran 1800 Dönemindeki İrad-ı Cedit-i Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Ba Telhis ve Ferman-ı Âli ve Ya Ferman-ı Şerif Paşa Muhasibinden Verilen Suver-i Muciblerince İ'ta Olunan Masarifin Müfredatı</b>	
1215	İtay-ı Bahriye-i Amire An Museccilat-ı Mukataat Mîrîye-i Mahlûle Berayı Şhremin	26229
1215	İtay-ı Bahriye-i Amire an Bedel-i Museccilat-ı Esham-ı Maadin Bi Eşratı-ı Ta'viz-i Naks ve Mahsubu an Semenihî	8558
1215	İtay-ı Bahriye-i Amire an Bedel-i Mumahhilât-ı Siham-ı Mahlûle an Semenihî	816
	İtay-ı Darphane-i Amire an Bedel-i Museccilat-ı 70 Rub'u Sehim an Esham-ı Manastır an Mahlûl Seyyid Abdullah Bey	10500
	İtay-ı Darphane-i Amire an Bedel-i Museccilat-ı Nısf Sehim an Esham-ı Manastır an Mahlûl Hatice Hatun	750
	İtay-ı Darphane-i Amire an Bedel-i Museccilat-ı Semen-i Sehim an Esham-ı Cemaleddin an Mahlûl Hafız Ömer Ağa	750
<b>YEKÜN</b>		<b>47603</b>
1215	Sefine-i Rüesay-ı Hümayunun Gedikli Zabitan ve Neferatlarının Mevacibleri için 1215 Senesine Mahsuben Ber Muceb-i Nizam Tertib Olunan Mukataat Faizlerinden İ'ta Olunan	7412
1215	Edirne Karye Valisine ve Siroz ve İzmir Hazinelelerinin 1215 Senesi Emvalinden Muharrem Mevaliyete Sarf Olan Sitte Mieleri Ber Vechi Esham-ı Mutevassıt Olmak Hasebile Zıkr Olunan Hayriyelerinin Sitte Mietanine Bedel-i Nizamı Mucibince Zahiriyeye Rûsum-u Hâsılâtından Hazine-i Amireye Teslim ve Ber Muceb-i Suret İrad ve Masraf Olunan	226240
	<b>Tersane-i Amire Canibinde Müceddeden İnşa Olunan Havzı Kebirin Masarifi için Humayun İrad-ı Cedit-i Humayun Hazinesi Mevcudundan İ'ta Olunan</b>	
	İ'tasına Biha: Mubayaat ve İcarat-ı Ameliha ve Masarifi Saire: İnşa: Havz-i Kebir	4274
	İ'tasına Biha Masarifi Hasr ve Cemaline Berayı Furuşu Tahtehu: der İtmam-ı Havzı Kebir	464
<b>YEKÜN</b>		<b>238390</b>
	<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarifat</b>	
1214-1215	İtasında Maaş ve Ulufe ve Temenniyat ve Faiku Biha: Zabitanı ve Zaferan Ocağı Çiftlik-i Levent Berayı Şehr-i	45010
1214	İtay-ı Maliye Çerağı Vesaire ve Bazı Masarifi Ocağı Çiftlik-i Levent Döner Berayı Şehr-in	487

1214	İtay-ı Maliye-i Tabib ve Kalem ve Üstadı Çerağ-i Lazıme-i Ustakan-ı Za'feran-ı Çiftlik-i Levent Şehr-i	510
1215	İtay-ı Maliye-i Tabayuhacı ve Muallim-i Za'feran ve Çera'ı ve Saire ve Bazı Masarif Ocağı Çiftlik-i Levent Şehr-in	856
1214	İtay-ı Şehr-i Biha Ecza Berayı Tımaruha der Za'feran Bostaniyanı-ı Çiftlik-i Levent an Evasıt Za Sene	117
	İtay-ı Şehr-i Biha Siyabe-i Gutıyyı ve Duhan ve Eşya-i Saire Berayı Dükân Ecza-yı Lazime Tımar-ı Zafran Bostaniyan-ı Çiftlik	567
1215	İtay-ı Şehr-i Maaş Hazreti Hac İbrahim ve Reşit Efendi ve Defterdar İrâd-ı Cedid ve Sani ve Berayı Şehr-i	2083
1215	İtay-ı Seniyye-i Maaş-ı Kâtıban-ı Kalem-i Muhasib-i Evvel ve Ruznameci-i Humayun ve Kâtibi-i Dar ve Vüzerat-ı Hazinesine İrâd-ı Cedid-i Şehr-i	1550
	İtay-ı Şehr-i Biha Kısve-i Zabitan ve Neferat Ocağı Çiftlik	5000
	İtay-ı Harcırah Şehriyye-i Maaş ve Masarır-ı Abdullah Bey'in Setri Berayına Zabıt Yere Dere Verilme ve Dolarsa Bulunacağı Mesahim-i Emlak-ı Hümayun	8500
	İtay-ı Şehr-i Biha Hatab-ı Tomruk ve Ücret-i Nefye ve Mesarır-ı Saire-i Lazıme-i Za'feran ve Bostaniyan-ı Çiftlik-i Levent	9195
1215	İtay-ı Seniyye-i Bahriye-i Haremeyn-i Berayı Mali Haremeyn-i Çiftlikân-ı Müteveffa Hasan Efendi Hatman Zade Berayı	500
	İtay-ı Seniyye-i Nısf Sehim an Esham-ı Gümrük Emtia-i İstanbul der Haremeyn Muhammed Emin Bey	6250
<b>YEKÜN</b>		<b>80625</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>366618</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0021-00-002

**Tablo 32: Temmuz 1800 Dönemindeki İrâd-ı Cedid-i Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Ba Telhis ve Ferman-ı Âli ve Ya Ferman-ı Şerif Paşa Muhasibinden Verilen Suver-i Muciblerince İ'ta Olunan Masarırın Müfredatı</b>	
1215	Ber Muceb-i Nizam Beher Mah Ber Vech-i Maktû olan Mîrî Mukataasının Rebiülevvel Aynına Mahsuben Alel Hisab Olarak Hazine-i Amireye İta Olunan	13562
1215	Sefine-i Rüesay-ı Hümayunun Gedikli Zabitan ve Neferatlarının Mevacibler İçün Mahsuben Ber Muceb-i Nizam Tertib Olunan Mukataat Faizlerinden İta Olunan	29204
<b>YEKÜN</b>		<b>42766</b>
	<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarırat</b>	
	İtasına Bedel-i Ferağ Nısf Sehim An Esham-ı Cezire-i Midillili Mahmut Rafet Efendi an Havacegan-i Divan-ı Humayun	5000
	İtasına Bedel-i Ferağ Humus Sehim an Esham-ı Gümrük-ü Emtia; İstanbul an Mal-ı Ocaklık	1250
1215	İtasına Maaş Hazreti Hac İbrahim ve Reşit Efendi Defterdar-ı İrâd-ı Cedid ve der Sani Berayı Şehr-i	2083

1215	İtasına Maaş Katibani Kalem-i Muhasib-i Evvel ve Ruzname-i Humayun Vekildar Vüzarat-ı Hazine-i İrad-ı Cedid-i Şehr-i	1550
1215	İtasına Maaş ve Ulufe ve Teyemmunat ve Faiku Biha-i Zabitan ve Neferat Ocağı Çiftlik-i Levent Şehr-i	30000
	İ'tayı Biha İleyh: Zabitan ve Neferat-ı Bostaniyan Ocağı Çentiklik Levent 24575	14575
1215	Maliye-i Tabayihaları Çırac ve Saire ve Biha: Bazı Eşya der Ocağı Çiftlik-i Levent Şehr-i	971
	İcarat-ı Ameliha Hassuha Kirasına ve Elzime-i Saire-i Lazime-i Havz-ı Kebir	1012
<b>YEKÜN</b>		<b>56441</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>99207</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0022-00-002

**Tablo 33: Ağustos 1800 Dönemindeki İrad-ı Cedid-i Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Ber Muceb-i Nizam Beher Mah Ber Vech-iMaktu'u Miri Mukataatının Bedel-i Müaccelatıyla ve Düşen Esham-ı Mahsulatın Üçer Senelik Faiz-i Hesabıyla Zahire-i Rüsümünden Hazine-i Amireye İta Olunan</b>	
1215	İtay-ı Hazine-i Amire an Mahsulat-ı Mukataat-ı Miri-i Şehr-i	1266
1215	İtay-ı Hazine-i Amire an Mahsulât-ı Esham-ı Mahsulât-ı Bieşrat-ı Ta`viz Tefadül-i Şehr-i	39687
<b>YEKÜN</b>		<b>40953</b>
	<b>Bazı Esham-ı Mutasarrıfları Canib-i Miriye Hin-ü Kasırlarında Ber Muceb-i Nizam Senelik Faiz Hisabile Bedeli Ferağ Olarak Zahire Rüsümünden İta Olunan</b>	
	Bedel-i Ferağ Sümün Sehim An Esham-ı Rüsümü Kahve-i İstanbul der Aliye-i Hatem Efendi	1250
	Bedel-İ Ferağ Nısfı- Sehim An Esham-ı Gümrük Emtia-i İstanbul der Aliye-i Muhammed Emin Beyefendi	6250
	Bedel-i Ferağ Sümün Sehim An Esham-ı Voyvodalık İzmir Aliye-i Muhammed Arif Ağa	1250
<b>YEKÜN</b>		<b>11250</b>
1214	<b>Rüsüm-u Zahire Mukataası Malından Esham-ı Faiz-İ İçin İstanbul Gümrüğüne Ocaklık Tayin Olunan Meblağından 214 Senesi Mukataa-I Evvel ve Sani Faizleri İçin İ'ta Olunan</b>	
1214	Mukataay-ı Evvel	68989
1214	Mukataay-ı Sani	4839
1215	Sefinet-Ür Rüesây-i Hümayun Gediklü Zabitan Ve Neferatın Muhassibleri İçin 1215 Senesine Mahsuben Ber Muceb-i Nizam-ı Tertip Olunan Mukataanın Faizlerinden İta Olunan	45000
<b>YEKÜN</b>		<b>118828</b>
	<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarıfat</b>	

1215	İta-i Sene Mübaşir-i Mutasarrıf El Hac İbrahim Reşit Efendi Defterdarı İrad-ı Cedidü Seniyye-i Sani Teslimdir	2083
1215	İta-i Sene Mübaşir-i Katıban Kalem-i Muhasib-i Evvel ve Ruzname-i Hümayun ve Kilis Zevatından İrad-ı Cedid-i Seniyyeleri	1550
1215	İta-i Sene Meb'an Mübaşiri Kağıd-ı Lazime-i Tab' Bi Temsil-i Kütüb ve Resail ve Rettibhane-i Humayun der Hasköy	10388
1215	İta-i Sene Mesarifatıha Mehazin Kirasına ve Aylık Sair Lazime-i Havzi Kebir ve Tersane-i Hümayun	3965
1215	İta-i Sene Mübaşir ve Ulufe ve Tensibat ve Faik-u Biha Zabitan ve Neferat-ı Bostaniyan Ocağı Çiftlik-i Levent Şehr-i	37574
1215	İta-i Sene Maliye Tabahıyyeci ve Saire ve Biha-i Bazı Eşya ve Ocağı Çentik Levent Şehr-i İçün	1133
1215	İta-i Sene Meban Ecza-i Mualece Berayı Niyazı Hasteganı Zabitan ve Neferat ve Bostaniyan-ı Çiftlik-i Levent an Gurretu	361
	İta-i Sene Mesarif-İ Mehazin Ne Havz-ı Kebir-i Humayun Berayı Biha Mubayaat-ı ve İcarat-ı Tahminüha ve Masarif-u Saire 6306	3000
<b>YEKÜN</b>		<b>60055</b>
<b>GENEL YEKÜN</b>		<b>231046</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0023-00-002

**Tablo 34: Eylül 1800 Dönemindeki İrad-ı Cedid-i Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Ber Muceb-i Nizam Beher Mah Ber Vech-i Maktu'u Mirî Mukataatının Bedel-i Müaccelatıyla ve Düşen Esham-ı Mahsulatın Üçer Senelik Faiz-i Hesabıyla Zahire-i Rüsümünden Hazine-i Amireye İta Olunan</b>	
1215	İta-i Hazine-i Amire An Bedel-i Tahsilat Mukataat-ı Miriyye Bera-yı Şehr-i	52458
1215	Revha İta-i Hazine-i Amire an Bedel-i Tahsilat Esham Bi Eşrat-ı Takrizü Taviz Muceb-i Şehr-i	9562
<b>YEKÜN</b>		<b>62020</b>
	<b>Bazı Esham Mutasarrıfları Canib-i Miriye-i Hmi Mutasarrıflarında Ber Mansıb-ı Nizam Beşer Senelik Faiz Hisabile Bedel-i Ferağ Olarak Zecriye Rüsümünden İta Olunan</b>	
	İtasında Bedeli Ferağ Esham An Esham-ı Resm-i ve Resm-i Duhan-ı Siroz der Aliye-i El Hac Ala Efendi	10000
	İtasında Bezl-i Ferağ Ber Maa Semen Sehm-i an Esham-ı Rüsümü-u Kahve Semen-i İstibdal Elfiyye der Aliyye Zeynep Kadın	312
1215	Ruzname-i Humayun Kalyonlarının Maiyetlerinde İstihdam Olunan Takayyudun Neferatlarına İlbas Olunan Cuka Yağmurluk Bahaları İçün 1215 Senesine Gerekli Merahine Masuben İta Olunan	770
1215	Edirne ve Kilis ve Ahyolu ve Siroz ve Midilli ve Eğriboz Hazinelerinin 1215 Senesi Emvalinden Cihaz Muvacehesiyle Mürettep Olan Takayyud-u Evvelleri Ber Vech-i Esham-ı Furuat Olmak Hasebiyle Zikr Olunan Hazinelerin Bakıyyat-ı Evvellerine Bedel-i Nizami Mucibesıyla Zecriye-i Rusumi Hâsılâtından Hazine-i Amireye Teslim ve Ber Muceb-i Suret İrad ve Masraf Olunan	239471

YEKÜN		250553
<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarifat</b>		
1215	İtay-ı Şehr-i Maaş Hazret-i El Hac İbrahim Reşit Efendi Defterdar-ı İrad-ı Cedid-i Şahane-i Berayı Şehr-i	2083
1215	İtay-ı Şehr-i Maaş Katıbanı Kalem Muhasib-i Evvel ve Ruzname-i Humayun ve Kesedar ve Rezan Hazinesine İrad-ı Cedid-i Şehr-i	1550
1215	İtay-ı Şehr-i Maaş ve Ulufe ve Nasbiyetanı Vesaik-ı Biha Zabitan ve Neferat Ocağı Çiftlik-i Levent Şehr-i	15032
1215	İtay-ı Şehr-i Maliye-i Tebayıha-i Vesaire Ber Numa-ı Bazı Eşya-i der Ocağı Çiftlik-i Levent Şehr-i	1136
1215	İtay-ı Şehr-i Maliye Tabayihacı ve Saire Baha-i Bazı Eşya-i Bostani ve Rumiyye-i Üsküdar an Numara	380
1215	İtay-ı Şehr-i Muhasebe Ecza-i Mualece Beray-ı Tımarı Neferat-ı Hastagan-i Bostaniyan-ı Çentiklik-i Levent Şehr-i	89
1215	İtay-ı Şehr-i Muhasebe Nuseba-i Sitte Bil Mie Bostan ve Neferat-ı Bostaniyan-ı ve Neferat-ı Bostaniyan-ı der Üsküdar-ı Şehr-i	10000
1215	İtay-ı Şehr-i Maaş ve Ulufe Nakitan-ı Vekaif-i Biha Mütabetan-ı ve Neferat-ı Bostaniyan-i der Üsküdar-ı Şehr-i	5278
1215	İtay-ı Şehr-i Ulufe Maa Taamiyye Seyyid Muhammed Mustafa Tüfenkçi Ocağı Çiftlik-i Levent	112
	İtay-ı Şehr-i Masarîf-i Mehazin-i Havz-i Kebir der Tersane-i Amire Berayı-Mubayeat ve İcarat-ı Ameliha ve Mesarî-fı Saire	3306
YEKÜN		38967
GENEL YEKÜN		351540

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0024-00-002

**Tablo 35: Kasım 1800 Dönemindeki İrad-ı Cedid Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Ber Muceb-i Nizam ve Düşen Esham ve Tahvilatın Üçer Senelik Faiz Hesabıyla Muaccele Yedd-i Hazine-i Amireye ve Darb Hane-i Ma'mureye Zecriye Rüsüm-Undan İ'ta Olunan</b>	
1215	İ'ta-i Hazine-i Amire an Bedel-i Muaccelat Esham-u Tahvilat Bi Şart-ı Makbuz-u Makabiz ve Mahsub-u Şehr-i	12750
1215	İ'tayı Darbhane-i Amire an Yedihi Muaccele Semen-i Sehim Manastır an Mahlul Kahve Hacı Mustafa Ağa	750
YEKÜN		13500
	Sefinet-ür Rüesây-ı Hümayun Gedikli Zabitanı ve Neferatlarının Mevacibleri için 1215 Senesine Mahsuben Ber Muceb-i Nizam Tertib Olunan Mukataat Faizlerinden İ'ta Olunan	30000
	İrad-ı Cedid-i Humayun Hazinesi Varidatından Bila Ta'viz Umuru Seferiye Mesaib-i Kayyimuna İ'ta Olunan Bin Kiseden Masraf Kayd Olunan	445000

	Ahyolu ve Siroz ve Edirne ve Filibe Hazinelerinin 1215 Senesi İş Bu Alınan Fetin Mevacibinden Mürettep Olan Nakt-i Evvel Sanileri Ber Vech-i Esham Furuht Olunmak Hasebi ile Zikrolunan Cizyelerin Nefi Saytlarına Bedel-i İltizamı Mucibinde Zecriye-i Rusumu Hasılatından Hazine-i Amireye Teslim Ber Muceb-i Suret İrad ve Masrafiyye Olunan	164630
	<b>YEKÜN</b>	<b>639630</b>
	<b>Bazı Esham-ı Mutasarrıfları Canib-i Miri Hin-i Mutasarrıflarında Ber Muceb-i Nizam Beşer Senelik Faiz Hesabiyle Karaih Olarak Zecriye Rüsümünden İ'ta Olunan</b>	
	İ'tasına Bedel-i Karaih-i Semen-i Sehim an Esham-ı Gümrük-i Haleb der Mahalle-i Fatıma Hatem	1250
	İ'tasına Rub'u Sehim An Esham-ı Nezaret-i Üsküp der Mahalle-i Aişe Hatem	2500
	İ'tana Bedel-i Semen-i Sehim an Esham- Gümrük-i Haleb der Saraylı Terakid Kadın	1250
	<b>YEKÜN</b>	<b>5000</b>
	<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarıfat</b>	
1215	İ'tasına Maaş ve Ulufe ve Taayyinat-ı Biha Zabitan ve Neferatı Bostaniyanı Ocağı Çiftlik-i Levent ve Üsküdar Şehr-i Cari'	27298
1215	İ'tasına Maaş Hazreti El Hac İbrahim Reşid Efendi ve Defterdar-ı İrâd-ı Cedid ve Şıkkı Sani Berayı Şehir	2083
1215	İ'tasına Maaş Katıbanı-ı Kalem-i Muhasib-i Evvel ve Ruzname-i Hümayun ve Kesedar ve Vizan Hazine-i İrâd-i Cedid-i Şehir	1550
1215	İ'tasına Beha-i Elbise-i Zabitan ve Neferat Bostaniyan-ı Tüfenkçıyan der Çiftlik Levent ve Üsküdar Müceddiden Tahrir	8000
1215	İ'tasına Masarır-ı Abdullah Bey Ser Bavvabin-i Zabit-i Pireveze ve Birenha ve Budin Emlak-i Humayun-u Nakıb ve Ta'yin Şehir	2000
1215	İ'tasına Mahiyet-i Tabayıhacı Vesaire Beha-i Bazı Eşya-i Orta Leha-i Bostaniyan-i Medine-i Üsküdar ve Çiftlik-i Levent Şehir	1380
1215	İ'tasına İmaaş-ı Yetime-i Şehr-i Velid ve Fatıma Zevceliği Mustafa Sahib-i Tımar-ı Karye-i Üsküp der Liva-i Saruhan	250
1215	İ'tasına Maaş ve Ücret-i Musahım ve Masarır-ı Muteferrika Tab'hane-i Humayun der Hasilkoy Bahız-ı Humayun an Sittemie	3520
1215	İ'tasına Mahiyye-i Liğarname Ressama Berayı Resm-i Mukataa İşkal-i Mühendese-i ve Muhimmat-i Saire	500
	İ'tasına Faiz-i Mukataa Tahması Kafve ve Resm-i Nübye-i Cedid 1214 Mutasarrır El Hac Ali Ağa ve Muhammed Emin Ağa	
1214		3000
1215		6202
	<b>YEKÜN</b>	<b>55833</b>
	<b>GENEL YEKÜN</b>	<b>713963</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0025-00-002



**Tablo 36: Aralık 1800 Dönemindeki İrad-ı Cedid Hazinesinin Giderleri**

Sene	Muhteviyat	Guruş
	<b>Bit Telhis ve Ferman-ı Âli ve Ya Fermanı-ı Şerif Paşa Muhasebeden Verilen Suver Muciblerince İ'ta Olunan Masarîfin Müfredatı</b>	
	Sefinet-ür Rûsây-ı Hümâyun Gedikli Zabitan ve Neferatlarının Mevacibleri için 1215 Senesine Mahsuben Ber Muceb-i Nizam Tertib Olunan Mukataat Faizlerinden İ'ta Olunan	64674
	Françalu Seferi Mesarîfı için Yahud Hümâyun İrad-ı Cedid-i Hümâyun Hazinesinden Mukaddema Tertip Olunan 2205 Darphane-i Amireye Teslim Olunan	2153
	<b>YEKÜN</b>	<b>66827</b>
	<b>Bazı Müteferrika-i Mezkûruna İ'ta Olunan Mesarîfat</b>	
1215	İtay-ı Nafaka Kisve-i Baha Yağcı Mecnun Mustafa Sahib-i Tımar Karye-i Üsküdar Liva-i Saruhan	150
1215	İtay-ı Maaş El Hac İbrahim Reşit Efendi Defterdar İrâd-ı Cedid ve Şıkkı Sani Bera-i Şehr-i Recep	2083
1215	Katiban-i Kalemi Muhasib-i Evvel ve Ruznamece-i Humayun İskele-i Trabzon Hazine-i İrâd-ı Cedid Şehr-i Recep	1550
	İta-i Baha-i Elbise ve Kabut Bera-i Eşya-i Zabitan ve Neferat-ı Bostaniyan-ı Çiftlik-i Levent ve Üsküdar	28000
1215	İtay-ı Masarîf-ı Müteferrik ve İcarat-ı Ameliha ve Saire-i Havz-ı Kebir	2280
1215	İtay-ı Maaş ve Mesarîf-i Abd-i Ali Bey der Liva-i Aydın Voyvoda-i Preveze Şehr-i Recep	2000
1215	İtay-ı Maaş ve Ulufe ve Naktiyyat-ı Baha-i Zabitan ve Neferat-ı Bostaniyan-ı Tüfenkciyan-ı Şehr-i Recep	30603
1215	İtay-ı Mahiyye-i Çerağ Vesaire ve Baha-i Bazı Eşya-i Neferat-ı Bostaniyan-ı Çiftlik-i Levent ve Üsküdar Şehr-i Recep	1007
	<b>YEKÜN</b>	<b>67674</b>
	<b>GENEL YEKÜN</b>	<b>134501</b>

**Kaynak:** BOA, Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu, 02113-0026-00-002

#### 4. Sonuç

III. Selim, Osmanlı Mali Sistemindeki Hazine-i Amire olarak adlandırılan tek hazine sistemini İrâd-ı Cedid Hazinesi'ni de içeren çok hazineli ve defterdarlı sisteme dönüştürerek reform yapmıştır. III. Selim'in reform uygulamaları kapsamında kurulan İrâd-ı Cedid hazinesi, Nizam-ı Cedid oluşumlarının finans ayağını oluşturacaktı. Avusturya ve Rusya orduları karşısında yaşanan başarısızlıklar nedeniyle askeri ve mali sahaları da kapsayacak yenilikler merkezi yönetim tarafından uygulandı. İrad-ı Cedid Hazinesi, malikane, esham, tımar sisteminin ıslahını içeren askeri ve savaş giderlerini finans edebilmek için oluşturulmuş fon niteliğindedir.

İrâd-ı Cedid Hazinesi'nin muhasebe defterlerinin gelir kalemlerini; Mukataa-i evvel ve sani, Haremeyn Mukataası, Yapağı Resmî ve Has, Zeamet, Tımar ve diğer çeşitli gelirleri oluşturmakta ve defterlerin sağ kısmında yer almaktadır. Gelir miktarı korunarak bir sonraki aya devredilmiştir. İrâd-ı Cedid hazinesinin gider kalemleri; hazinenin ödemek zorunda olduğu maaş, ulufe ve muhtelif giderlerden oluşmakta ve defterlerin sol kısmında yer almaktadır.

Tablo 37'de de görüleceği üzere; İrâd-ı Cedid Hazinesinin 1800 yılının Mayıs - Aralık dönemindeki 7 aylık gelir ve gider hesaplarını içeren muhasebe kayıtlarına göre; 7 aylık gelir toplamı 6632779 ve gider toplamı 2040750 guruş olmak üzere İrâd-ı Cedid Hazinesinin 7 aylık net geliri, 4592029 guruş olarak bulunmuştur. Ayrıca Mayıs 1800'de 407257 guruş gelir elde edilirken, Eylül ayında ise 1604698 guruş gelir kaydı tutulmuştur. Aralık ayı ise 137536 guruş gelire en düşük seviyededir. Gelir ve gider farkının en yüksek olduğu dönem 1253157 guruşluk artı ile Eylül 1800 ayında gerçekleşmiştir.

**Tablo 37: İrâd-ı Cedid Hazinesinin Mayıs-Aralık 1800 Dönemindeki Muhasebe Kayıtlarına Göre Gelir ve Giderlerinin Durumu (Guruş)**

Aylar	Gelir	Gider	Gelir-Gider Farkı
Mayıs 1800	402611	134914	267697
Haziran 1800	948184	366618	581566
Temmuz 1800	888972	99207	789765
Ağustos 1800	1135711	231046	904665
Eylül 1800	2402290	351540	2050750
Kasım 1800	1597667	713963	883704
Aralık 1800	137521	134501	3020
YEKÜN	7512956	2031789	5481167

İrad-ı cedid hazinesinin kurulması devletin gelirlerinin artırmıştır. Ancak skeri alanda yapılan reformlar ise yeniçerilerin muhalefeti nedeniyle başarılı olamamıştır. Merkezi devlet teşkilatına eski gücünü kazandırmak için sarf edilen gayretler, II. Mahmud dönemindeki başarılarla zemin hazırlamıştır.

## KAYNAKLAR

- BEYDİLLİ, Kemal (2013), "Nizam-ı Cedid", İ.A, Diyanet Vakfı, İstanbul, mad, c. 33, s. 175-178.
- CEZAR, Yavuz (1986), Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi, Alan yay, İstanbul.
- GENÇ, Mehmet (2000), Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi, Ötüken yay, İstanbul.
- GENÇ, Mehmet (2003), "Malikâne", TDAV İslam Ansiklopedisi, İstanbul, c. 27, s. 516-518.

- GÜVEMLİ, Oktay (2012), “Türk Muhasebe Düşüncesinde Muhasebe Düzeni, Belgeler ve Defterlerin Adlarında ve Kavramlarında son iki yüzyıldaki Değişimler”, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 3, s. 122-149.
- GÜVEMLİ, Oktay ve Güvemli, Batuhan (2015), “Osmanlı Devlet Muhasebesinde Kayıt Düzeni ve Defter Sistemi”, Financial History Research Journal, s. 18-42.
- KARTA, Nurullah (2014), “Sultan III. Selim Döneminde Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik Durumu ve Alınan Tedbirler”, Iğdır Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, No. 6, s. 21-50.
- KOÇ, Yunus ve Yeşil, Fatih (2012), Nizam-ı Cedid Kanunları (1791-1800), TTK Yayınları, Ankara.
- PAMUK, Şevket (2012), Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Küreselleşme, İktisat Politikaları ve Büyüme, İş Bankası yay, İstanbul.
- ŞENYURT, Oya (2016), Arşiv Belgeleri Işığında III. Selim’in Askerî Alandaki Kararlarının İstanbul’da Kent Mekânının Kullanımına Etkileri, Bilig, Sayı:78, Ankara, s. 199-229.
- TABAKOĞLU, Ahmet (1985), Osmanlı Maliyesi, Dergah Yayınları, İstanbul.
- TABAKOĞLU, AHMET (2010), Türkiye İktisat Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul.

**Başbakanlık Osmanlı Arşiv Belgeleri**

Esham Muhasebesi Defterleri Katoloğu:

- D-02113 0020-00-02
- D-02113 0021-00-02
- D-02113 0022-00-02
- D-02113 0023-00-02
- D-02113 0024-00-02
- D-02113 0025-00-02
- D-02113 0026-00-02